

The background of the cover is a photograph of a group of hikers walking up a steep, rocky mountain trail. The hiker in the foreground is wearing a blue shirt, blue pants, and a large green and black backpack. The trail is made of loose rocks and is flanked by green grass and small shrubs. In the background, there are more hikers and a large, craggy mountain peak under a blue sky with some clouds.

Pljučnik

Glasilo Univerzitetne klinike za pljučne bolezni in alergijo Golnik
Marec 2018 ISSN 1580-7223

18/1

V VRTINCU:
Srebrni znak Saši
Kadivec in Bredi Papler

MISLIM, MISLIŠ, MISLI:
Stavka – pravica ali tudi dolžnost
STROKOVNI MOZAIK:
Zavržena hrana v bolnišnici
GOLNIK SMO LJUDJE: O ravnovesju

Zdravstvene storitve brez napotnice

Klinika Golnik je specializirana za diagnostiko in zdravljenje pljučnih bolezni, alergij in drugih internističnih bolezni. Poleg storitev javnega zdravstva v kliniki opravljamo tudi zdravstvene storitve brez napotnice na številnih poročjih, vrhunsko diagnostiko in program preventivnih specialističnih pregledov.

V sodobno opremljenih ambulantah in laboratorijih Klinike Golnik delajo vrhunski strokovnjaki, ki obvladajo diagnostiko in zdravljenje, se nenehno izobražujejo in sodelujejo v raziskovalno-izobraževalni dejavnosti.

Izbirate lahko med paketnimi preventivnimi pregledi, posameznimi pregledi zaradi določene bolezni ali določenimi preiskavami.

Pulmologija: diagnostika kašlja, težkega dihanja, drugo mnenje o diagnozah, kot je astma ipd., preiskave delovanja pljuč (diagnostiko astme lahko izvajamo že pri petletnih otrocih), globinsko slikanje pljuč (CT), preiskave pljučnega raka, poklicne bolezni pljuč, redke pljučne bolezni (cistična fibroza, sarkoidoza, intersticijske pljučne bolezni), motnje dihanja med spanjem (diagnostika in zdravljenje).

Alergologija: kožni vbodni testi v ambulantni in provokacijski testi na bolniškem oddelku (cvetni prah, hišni prah, piki žuželk, hrana in zdravila), koprivnica ali urtikarija, drugo mnenje.

Endoskopija: gastroskopija, kolonoskopija, bronhoskopija (lahko z uporabo sedacije).

Kardiologija: ultrazvok srca, 24-urni EKG (Holter), 24-urno merjenje krvnega tlaka, obremenilno testiranje, ultrazvok vratnih žil.

Radiološka diagnostika: diagnostične preiskave (CT, HRCT, RTG, ultrazvok itd.), ponovna ocena drugje narejenih radioloških preiskav (v tem primeru mora bolnik prinesiti s seboj originalne posnetke preiskave na zgoščenki).

Onkologija: rak torakalnih organov, drugo mnenje.

Preventivna pregleda:

- osnovni – preiskave krvi in urina, EKG, rentgenska slika pljuč, meritev pljučne funkcije, test alergije in tumorski markerji;
- celoviti – poleg osnovnega vključuje še ultrazvočni pregled srca, vratnih arterij in trebuha, obremenitveno testiranje in merjenje kostne gostote.

Storitev brez napotnice v celoti plačate sami.

Za pregled ali zdravljenje brez napotnice nam pišite na e-naslov breznapotnice@klinika-golnik.si ali pokličite na številko **04/256 95 60**.

Klinika je bolnikom prijazna tudi po udobnosti namestitve. Če prihajate od daleč, vam lahko zagotovimo bivanje v bližini klinike. Rezervacijo uredite pri **Majdi Pušavec** na e-naslovu majda.pusavec@klinika-golnik.si ali pokličite na številko **04/256 91 19**.

Cenik zdravstvenih storitev, podrobnejše informacije in zloženke so objavljeni na spletni strani www.klinika-golnik.si v zavihku **zdravstvene storitve brez napotnice**.

Spoštovane sodelavke, sodelavci!

Marca se mi je iztekel štiriinpolletni mandat direktorja in v. d. direktorja naše ustanove. To funkcijo sem sprejel, ker verjamem, tako kot sem verjel takrat, da je za terciarno ustanovo bolje, da jo vodi oseba, ki pozna njeno delovanje, strokovne usmeritve in umestitev v slovenski zdravstveni sistem. Vesel sem, da se je dr. Aleš Rozman odločil, da prevzame to funkcijo in da se ta tradicija nadaljuje. Ne želim si in ne zdi se mi prav, da bi si sam postavljaj ogledalo tega obdobja. Moje ogledalo boste vsi vi, ki ste delali z mano, vsi vi, ki boste lahko primerjali delovanje ustanove v obdobjih pred in za mojimi. Klinika Golnik smo ljudje – zaposleni, tisti, ki delamo drug z drugim, in tisti, ki delamo z bolniki. Želim si, da bi se vsak izmed vas zavedal misli, ki sem jo mogoče povedal premalokrat: Tu smo zaradi bolnikov, skrb za bolnike je naše glavno poslanstvo in zaradi tega delamo skupaj. Le v timih, ki dobro medsebojno sodelujejo, bo imel bolnik občutek varnosti, zadovoljstva in predvsem zaupanja v naše delo.

MATJAŽ FLEŽAR

Vsebina

Uvodnik 1

Spoštovane sodelavke, sodelavci!

V vrtincu 2

Srebrni znak društva MS gorenjske • Pridobitev akreditacije naših laboratorijev • Dokazila o izpolnjevanju zahtev standardov • Natečaj revije Medicina danes • O kliniki v 2017 na kratko • Poslovila se je svetovna pionirka razvoja psiho-onkologije dr. Jimmie Holland • Predstavitev člankov

Mislim, misliš, misli 10

STAVKA – pravica ali dolžnost?

Strokovni mozaik 12

Cepljenje proti gripi v Kliniki Golnik – pregled stanja po sezoni cepljenja 2017/2018 • Zavržena hrana v bolnišnici • Medijske objave (december 2017–februar 2018)

Golnik smo ljudje 16

Predstavitev raziskav s področja zdravstvene nege, ki so bile izvedene v Kliniki Golnik • Kako pa kaj novorojenčkom uživate življenje? #brezprikritja • Prihodi in odhodi sodelavcev • Napredovanja in dosežki • Novi obrazi • O ravnesju • Olimpijska forma • Lokalno aktualno: Golniški otroci med najbolj pridnimi • OČISTIMO KRANJ 2018 – Kranj ni več asran

Drobtinice 24

Knjižni namig • Novosti v knjižnici • Kuhamo s Tomažem • Croeso i Cymru, dobrodošli v Walesu • Utrip češke prestolnice: Praga • Spomin na zimo • Prevoz do Golnika včasih • Spomini na življenje v Zdravilišču Golnik v tridesetih letih prejšnjega stoletja (drugi del) • Maškare

Glavna urednica: Jana Bogdanovski
Odgovorni urednik: Matjaž Fležar **Uredniški odbor:** Anja Blažun, Rok Cesar, Nina Karakaš, Mirjana Rajer, Anja Simonič, Janez Toni, Katja Vrankar, Judita Žalik, Monika Kern, Romana Vantur **Oblikovanje:** Maja Rebov **Lektoriranje:** Jasna Zupan **Tisk:** Partner Graf zelena tiskarna d.o.o. **Naslov uredništva:** Klinika Golnik, Golnik 36, 4204 Golnik, **E-naslov:** pljučník@klinika-golnik.si **Naklada:** 700 izvodov, issn 1580-7223, spletna izdaja issn 2463-9311. Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov dovoljen samo s pisnim privoljenjem. **Naslovnica:** Fotografijo na naslovnici je posnel Gregor Ziherl.

**klinika
GOLNIK**
UNIVERZITETNA KLINIKA ZA PLJUČNE BOLEZNI IN ALERGIJO GOLNIK

Srebrni znak društva MS gorenjske

Saša Kadivec in Breda Papler prejemnici srebrnega
znaka društva ms gorenjske za leto 2017

Breda Papler sedi druga z desne.

MSZBT Gorenjske vsako leto na slavnostni prireditvi podeli srebrni znak društva. Priznanja nagradujejo strokovni razvoj in dosežke na področju zdravstvene nege in babištva, krepitev vloge in pomena dela medicinskih sester, babic, zdravstvenih tehnikov in sodelavcev na področju oskrbe, razvijanje profesionalnih in dobrih medsebojnih odnosov med sodelavci v negovalnem in zdravstvenem timu ter pripadnost poklicni skupini.

Naši sodelavki dr. Saša Kadivec, prof. zdr. vzgoje, in Breda Papler, dipl. m. s., sta prejemnici srebrnega znaka za leto 2017. Nagrajeni sta bili za svoje dolgoletno delo na področju zdravstvene nege. Kaj jima pomeni njuna profesionalna vloga in prejeto priznanje, nam odgovarjata v kratkem intervjuju.

Kaj je največji dosežek v vajeni karieri?

Saša: Za največji dosežek v svoji karieri štejem to, da sem skupaj s sodelavkami in sodelavci v Kliniki Golnik vzpostavila

zavidljivo raven kakovosti in varnosti v zdravstveni negi. To nam priznajo bolniki in svojci, kar je razvidno iz pohval. Priznanja dobivamo tudi od strokovnih kolegov, ki prihajajo k nam na izobraževanje, učne delavnice ali le po nasvet ali mnenje.

Breda: Priznati moram, da nisem karieristka. Trudila sem se delati vestno in zavzeto, da so bili bolniki in sodelavci zadovoljni z mojim delom, in mislim, da mi je to tudi uspelo.

Kaj vama pomeni priznanje?

Saša: Priznanje je bilo zame čisto presenečenje. Pomeni ne le priznanje meni osebno, ampak vsem sodelavkam in sodelavcem, ki so v teh letih delali z mano na Golniku. Hkrati pa nalaga obveznost za naprej, da moramo vse svoje izkušnje prenesti na mlade kolegice in kolege.

Breda: Priznava mi, da delam dobro in da to opazijo tudi drugi, s tem pa spodbudim tudi ostale, da je to življenjska naložba tako v poklicnem kot tudi zasebnem življenju.

Kako bi se zahvalili sodelavcem, ki so vaju predlagali za dobitnici priznanja?

Saša: Rada bi se zahvalila kolegicam in kolegom, ki se skupaj z mano trudijo za dobro počutje pacientov in za kakovostno in varno zdravstveno nego.

Breda: Dobro razumevanje s sodelavci je odraz dobrega počutja na oddelku. Vsak dan jim pokažem, da sem med njimi srečna, da jih spoštujem in jih imam rada.

Kaj bi še želeli sporočiti zaposlenim v Kliniki Golnik?

Saša: Pri svojem delu opažam, da lahko zaposlene v ZN razvrstim v dve skupini, ki se med seboj v pričakovanjih in potrebah močno razlikujeta. V prvi skupini so zaposleni, ki so v Kliniki Golnik že dolgo časa, so podjetni, zelo samostojni in usmerjeni v rezultate. Pripadniki druge skupine so predvsem mladi, ki se v naše sredine vključujejo v zadnjem času. Njim so pomembna osebna rast in hitre povratne informacije o svojem delu. Zame je izziv, kako za obe skupini ustvariti primerno delovno okolje, ki bo zagotavljalo dobro delovno vzdušje. Izziv pomeni zagotavljati delovno okolje, v katerem se bodo mladi želeli učiti od starejših, in okolje, kjer bodo starejši sprejeti kot mentorji in bodo to vlogo tudi z veseljem opravljali.

Breda: Imam željo. V »hiši« delam skoraj 40 let. Ne bom rekla, da je bilo vedno lepo in brez težav, vendar nam je bilo mar za

Saša Kadivec

človeka. Poznali smo se med seboj, pomagali smo si, čutili smo pripadnost in ponos, da smo sodelavci golniškega kolektiva.

Skušajte ponovno pridobiti ta skupni duh, počutili se boste bolje. Vse dobro vam želim.

Iskrene čestitke obema!

KATJA VRANKAR

Pridobitev akreditacije naših laboratorijev

S pridobitvijo akreditacije sta **Laboratorij za klinično biokemijo in hematologijo** ter **Laboratorij za respiratorno mikrobiologijo** potrdila visoko kakovost svojih storitev

S sinom sva spremljala odprtje zimskih olimpijskih iger v Južni Koreji. Športniki in obiskovalci na stadionu, mi pred televizijskimi zasloni, vsi v pričakovanju najslovesnejšega dogodka – prižiga olimpijskega ognja. Bakla je opravila dolgo pot, preden je pripotovala na stadion. Le še nekaj trenutkov ... in ogenj je zažarel v vsej svoji veličini. Ob tem sem sinu razlagala filozofijo in pomen olimpijskega ognja ter se nadvse trudila, da bi razumel njegovo bistvo. Potrpežljivo je čakal, da sem končala, potem pa me je z vso resnostjo 9-letnika vprašal: »Mami, a misliš, da bi se na njem dalo speči odojka?«

Po kar nekaj letih sistematičnega dela na področju kakovosti, sledenja zahtevam standarda za medicinske laboratorije ISO 15189, po prijavi v pilotni projekt Slovenske akreditacije za akreditacijo medicinskih laboratorijev, po prestani akreditacijski predpresoji in prestani večdnevni »ta zaresni« akreditacijski presoji januarja in marca 2017 je bila 5. decembra 2017 Kliniki Golnik oziroma dvema njenima laboratorijema, Laboratoriju za klinično

biokemijo in hematologijo ter Laboratoriju za respiratorno mikrobiologijo, slovesno podeljena akreditacijska listina. S tem se lahko pohvalijo samo še trije drugi laboratoriji v Sloveniji, zato lahko mirno rečemo, da omenjena laboratorija spadata med najkompetentnejše medicinske laboratorije v državi.

In kaj pravzaprav pridobitev akreditacijske listine pomeni v praksi? Zagotovo veliko dela in veliko odgovornosti, s katero zagotavljamo, da so naše storitve oziroma rezultati naših preiskav na kakovostno zelo visoki ravni in omogočajo kakovostno in varno klinično obravnavo naših pacientov. Tisto, kar je ob tem še treba poudariti, je, da nam vse to uspeva dosežati brez dodatnih finančnih virov, z že obstoječo opremo, materiali in kadrom. V času, ko vsak evro šteje, to zagotovo ni zanemarljiv podatek.

Pa povezava med olimpijskim ognjem, odojkom in pridobitvijo akreditacijske listine?

Mojemu sinu se je filozofija olimpijskega ognja sicer zdela zanimiva, vendar se mu je zdelo to, da ogenj toliko dni gori »v

prazno«, rahlo mimo (po njegovo) oziroma neracionalno (po mojem). S tem, da bi na njem spekli odojka, pa bi seveda povečali izkoristek in dodatno osmislili njegov obstoj.

In tudi s filozofijo pridobitve akreditacijske listine je zgodba podobna. Za tiste, ki smo več let svoj čas intenzivno posvečali kakovosti in izboljševanju obstoječih procesov v laboratoriju, je slovesni in težko pričakovani trenutek njene pridobitve pomenil neko zadoščenje ter poplačilo za ves vložen trud. Vendar bi si tudi za akreditacijsko listino želeli, da na steni ne visi »v praz-

no«. Želimo si, da bi širša javnost oziroma potencialni uporabniki laboratorijskih storitev prepoznali dodano vrednost našega načina dela in izkoristili kakovost, ki jim jo lahko ponudimo. In ne nazadnje upamo, da bo v svojem sistemu plačevanja za laboratorijske storitve tovrstno vrednost akreditacijske listine prepoznal tudi ZZSZ in storitve takih laboratorijev v prihodnosti višje ovrednotil.

NINA KARAKAŠ

Dokazila o izpolnjevanju zahtev standardov

Lani oktobra so predstavniki AACI presoiali, kako dobro izpolnjujemo zahteve

- Mednarodnega akreditacijskega standarda za bolnišnice AACI, verzija 4.3, in
- standarda ISO 9001:2015.

Pri presoji so ugotovili nekaj odstopanj od zahtev obeh navedenih standardov. Ker smo vsa odstopanja odpravili z ustreznimi ukrepi, so nam podelili listine o izpolnjevanju zahtev navedenih standardov in pravico do uporabe certifikacijskega in akreditacijskega znaka.

DANICA ŠPRAJCAR

Od leve proti desni: Maja Jošt, Neža Muhič, Anja Simonič, ministrica za zdravje Milojka Kolar Celarc, Janez Toni, Erika Stariha, Lea Knez

Natečaj revije Medicina danes

Naši klinični farmacevti v ožjem izboru natečaja Dobra praksa 2017, paliativni tim našega Negovalnega oddelka prejel posebno priznanje za drzne

Revija Medicina danes že nekaj let zapored podeljuje nagrado za najboljšo prakso leta. O ožjem izboru, v katerega se je uvrstilo deset prijavljenih praks, sta odločala Dorjan Marušič, nekdanji minister za zdravje in strokovnjak za kakovost v zdravstvu, in Mircha Poldrugovac, analitik na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje. Merila, ki sta jim sledila pri ocenjevanju, so bila: razvijanje novih načinov dela, uvajanje novih metod in tehnik, razvoj novih orodij za organizacijo in nadzor dela, sodelovanje v timu, zagotavljanje kakovosti dela, etična komponenta, ekonomičnost, dokumentiranje in posredovanje znanja.

Letošnji zmagovalec natečaja Dobra praksa je tim iz diabetološke ambulante v Splošni bolnišnici Slovenj Gradec, kjer so pod vodstvom specialistke internistke Metke Epšek Lenart vpeljali elektronsko spremljanje bolnikov z diabetesom. Med prijavljenimi desetimi kandidati natečaja pa so bili **z dvema projektoma tudi klinični farmacevti iz Klinike Golnik**, ki so se prijavili s projektom usklajevanje zdravljenja z zdravili, ki poteka na oddelku 700 in s katerim želimo zagotoviti, da so vse spremembe v kronični terapiji zabeležene in utemeljene v odpustnici. Komisija je v utemeljitvi zapisala, da bi to storitev morali

vpeljati v vse bolnišnice po Sloveniji, kar je veliko priznanje za delo Klinike Golnik.

Uredništvo revije Medicina danes pa je Kliniko Golnik tokrat presenetilo s podelitvijo t. i. **priznanja za drzne**, ki ga je podelilo **paliativnemu timu Negovalnega oddelka Klinike Golnik**. Podelitev priznanja so utemeljili z besedami, da si je tim s svojim delom na področju paliativne oskrbe upal stopiti iz cone udobja in tudi v javnosti spregovoriti o pogovorih o smrti ter tako razbijati tabuje o tem. O našem paliativnem timu so povedali in zapisali, da »*verjamemo in se trudimo, da bi bil tako, kot je v medicini sveto življenje, svet in dostojanstven tudi konec življenja*«. Priznanje je iz rok glavne urednice revije Medicine danes gospe Lucije Petavs v imenu celotnega paliativnega tima Negovalnega oddelka Klinike prevzela klinična psihologinja dr. Anja Simonič.

To priznanje nedvomno odraža, da je paliativni tim Klinike Golnik s svojim delom na področju paliativne oskrbe pustil sledi tudi širše v slovenskem prostoru. Menimo, da podeljeno priznanje pripada vsem strokovnjakom, ki so v naši bolnišnici v zadnjem desetletju in tudi že prej predano razvijali paliativno

oskrbo: zdravnici Urški Lunder, obema vodjema Negovalnega oddelka diplomiranim medicinskima sestrama Idi Hafner in Juditi Slak, koordinatorici pilotnega projekta paliativne oskrbe v Sloveniji diplomirani medicinski sestri Andreji Peternej, nekdanjemu timu Bolnišničnega oddelka 200 še pod vodstvom prof. Andreja Debeljaka ter vsem, ki so na vodstvenih položajih tako v preteklosti kot v sedanjosti podpirali razvoj paliativne oskrbe v naši bolnišnici. Zahvaljujemo se tudi vsem drugim zdravnikom, medicinskim sestram, socialnim delavkam, psihologinjam, fizioterapevtom, dietetičarkam, farmacevtom, prostovoljcem in vsem drugim sodelavcem, ki so se in se še vedno trudijo razvijati paliativno oskrbo v naši bolnišnici. Predvsem pa menimo, da **si to priznanje še posebej zaslužijo medicinske sestre iz Negovalnega oddelka**, ki s svojimi bogatimi izkušnjami in znanjem s področja paliativne oskrbe ter večšega komuniciranja noč in dan neutrudno ter požrtvovalno in dostojanstveno skrbijo za težko bolne v naši bolnišnici.

ANJA SIMONIČ, JUDITA SLAK, JANEZ TONI

O kliniki v 2017 na kratko

Univerzitetna klinika za pljučne bolezni in alergijo Golnik je terciarna ustanova za diagnostiko in zdravljenje bolnikov s pljučnimi boleznimi in alergijo. Vsi zaposleni v kliniki smo zavezani k izvajanju visokokakovostnih in stroškovno učinkovitih zdravstvenih storitev. Skladno s poslanstvom terciarne ustanove skrbimo tudi za razvoj pulmološke in alergološke dejavnosti v Sloveniji, z izvajanjem pedagoške dejavnosti pa za prenos znanja v dodiplomskem in podiplomskem izobraževanju. Na primerih prenosa dobrih kliničnih praks sodelujemo v državnem programu obvladovanja raka. Dejavnost klinike smo in bomo še razširili na področje raka dojke, želimo si obvladovati še večje število bolnikov z rakom pljuč in prsnega koša.

Leta 2017 smo spremenili organizacijo oddelkov. S prijavo na enkratni dodatni program v specialističnih ambulantah smo s sprejetjem splošnega dogovora za leto 2017 pridobili sredstva za plačilo realizacije tega programa nad dogovorjenim pogodbenim rednim programom.

Kadrovske podhranjenosti nam ni uspelo v celoti nadomestiti kljub sprejetemu rebalansu kadrovskega načrta. Bolnišnice, za katere izvajamo zunanje storitve, so

poplačale stare dolgove. Veliko energije smo vlagali v vzgojo mladega kadra, pridobili smo nov akreditacijski standard v dveh laboratorijih. Izvedli smo prvo redno presojo po standardu za akreditacijo bolnišnic AACI in standard tudi pridobili.

Klinika Golnik je s svojimi zaposlenimi uresničila naloge terciarnosti, visoke kakovosti dela in prijaznosti do bolnika. Na teh področjih postavljamo standarde za slovensko zdravstvo, ki jih povzemajo številne druge ustanove.

	2016	Finančni načrt 2017	2017	IND real. 17/ real. 16	IND real. 17/ FN 17
Število postelj	190	190	190	100	100
Število bolnikov v akutni obravnavi (za ZZS)	9.118	7.130	8.769	96	123
Število obteženih primerov (za ZZS)	11.358	10.674	10.389	91	97
Povprečna ležalna doba (za ZZS)	5,0	5,8	4,8	96	82
Število bolnikov v ambulantni obravnavi (za ZZS)	55.740	49.127	59.012	106	120
Število vseh zaposlenih v breme bolnišnice	459	491	476	104	97
Zdravniki	47	49	47	100	96
Zdravstvena nega in oskrba	239	265	251	105	95
Laboratoriji	70	71	72	103	101
Ostali	103	106	106	103	100
Sredstva, namenjena izobraževanju (v EUR)	290.019	307.000	290.023	100	94
Prihodki (v EUR)	26.025.111	26.462.250	28.029.042	108	106
Odhodki (v EUR)	25.396.074	26.413.850	27.998.007	110	106
Presežek prihodkov nad odhodki (v EUR)	629.037	48.400	31.035	5	64

Iz letnega poročila za leto 2017

Poslovila se je svetovna pionirka razvoja psiho-onkologije dr. Jimmie Holland

Dr. Jimmie Holland je na lanski božični večer v častitljivi starosti 89 let umrla v krogu svoje družine. Že pred več kot 40 leti se je začela spraševati, kako bolniki z rakom doživljajo svoje življenje z boleznijo. Za to, da bi to vprašanje postalo običajen del vsakodnevne klinične obravnave bolnikov z rakom, se je trudila vse svoje življenje.

Njen kolega in kasnejši namestnik v bolnišnici Memorial Sloan Kettering Cancer Center v New Yorku prof. dr. William Breitbart jo je v lanskem decembrskem zapisu na spletni strani Ameriškega združenja klinične onkologije opisal kot pionirko, herojko, zagovornico in navdihujočo učiteljico, voditeljico ter mentorico mnogim vplivnim strokovnjakom po vsem svetu, ki je vse do zadnjih dni svojega življenja ostala tudi skrbna in odlična zdravnica.

Jimmie Holland se je rodila 9. aprila 1928 v majhni vasici Forney v Nevadi v Teksasu. V času, ko so deklice postajale predvsem gospodinje, učiteljice in medicinske sestre, kar si je sprva želela postati tudi sama, je Jimmie kot ena od le treh deklet med več kot 90 vpisanimi študenti izbrala študij na Medicinski fakulteti Baylor v Houstonu. Nameravala je postati družinska zdravnica ali pediaterka, a se je razpletlo tako, da je leta 1966 končala specializacijo iz psihiatrije. Morda so to njeno izbiro začrtale tudi njene zgodnje družinske in osebne izkušnje: ko je bila stara 9 let, so njenega strica zaradi psihičnega zloma hospitalizirali; ko je bila stara 27 let, je njen prvi mož storil samomor. Kasneje pa se ni mogla sprijazniti s

tem, da so se onkologi, s katerimi se je sprva srečevala v družbi svojega drugega moža, tudi onkologa, osredotočali samo na medicinsko zdravljenje, ne pa tudi na doživljanje pacientov ob resni in pogosto nepredvidljivi diagnozi te bolezni.

Po koncu specializacije iz psihiatrije se je preselila v Buffalo v New Yorku, kjer se je poročila z Jamesom F. Hollandom, prav tako zelo vplivnim onkologom, s katerim sta si ustvarila veliko družino. Ob več majhnih otrocih zapored je bila njena kariera več let nekoliko v zatonu. Toda ob pogovorih z možem (ki je že leta 1953 v okviru Ameriškega nacionalnega inštituta za raka začel klinično študijo na področju akutne levkemije, kasneje pa tesno sodeloval in tudi vodil pomembno

raziskovalno skupino za področje raka in levkemije skupine B - CALGB) je razmišljala, zakaj pri bolnikih z rakom v študijah uporabljajo toliko različnih instrumentov za ocenjevanje, nihče pa jih ne vpraša, kako se sploh počutijo, pri čemer je mislila predvsem na njihovo duševno stanje. Zasledila sem, da ji je mož odgovarjal, da za to nimajo časa, saj so preveč zaposleni z reševanjem življenj svojih bolnikov. Jimmie je v pogovorih z možem vztrajala, da morajo bolnikom z rakom, če jih resnično želijo multidisciplinarno oskrbeti, ponuditi tudi psihiatrično obliko pomoči. Tudi s pomočjo njenega moža so znotraj raziskovalne skupine CALGB sčasoma ustanovili skupino za psihosocialno področje in tako pred več kot 30 leti začeli

prve študije, ki so vključevale tudi oceno kakovosti življenja bolnikov z rakom.

Skupaj s sodelavci je Jimmie Holland leta 1977 zasnovala psihiatrično službo v bolnišnici Memorial Sloan Kettering Cancer Center v New Yorku, ki je sprva gostovala v okviru oddelka za nevrologijo, leta 1996 pa postala samostojen oddelk psihiatričnih in vedenjskih znanosti, ki ga je vodila še vse do leta 2003.

Psihiatrična pomoč tudi za bolnike z rakom

Jimmie Holland je skupaj s sodelavci s svojim delom začela dokazovati, da psihotropna zdravila olajšajo depresijo ob raku. Pred tem je bila depresija razumljena kot neizogiben dela rakaste bolezni. Sodelovala je pri prvih študijah o vplivu diagnoze raka na bolnike z rakom ter dokazovala učinkovitost intervencij, usmerjenih na obvladovanje anksioznosti in depresije pri bolnikih z rakom. Pri zdravljenju bolnikov z rakom je zavrnila t. i. "tiranijo pozitivnega mišljenja". V intervjuju, objavljenem na

spletni strani Medscape.com leta 2015, je dejala: *"Že to, da imaš raka, je hudo, če pa ti družina in prijatelji govorijo, da moraš biti pozitiven in se boriti z boleznijo, ti si pa izčrpan od zdravljenja in bolezni ... Dodati breme pozitivnega je preprosto nesmiselno."* Opozarjala je na visoko pojavnost stiske pri bolnikih z rakom, kar dokazujejo tudi večje sodobne študije, ki kažejo, da kar približno tretjina bolnikov z rakom med svojo boleznijo občuti klinično pomembno čustveno stisko. V svojih raziskavah je naslavljala laične predstave, da so pacienti z rakom šibke osebnosti ali da so sami prispevali k svoji bolezni. Trdila je, da je treba bolnikov odnos do bolezni, njegovo stisko in tesnobo ocenjevati enako kot bolnikovo telesno stanje. Z namenom, da bi pomagali onkologom oceniti stisko njihovih pacientov, je s sodelavci razvila t. i. termometer stiske, presejalni instrument za oceno pacientove stiske na lestvici od 0 do 10. Prav tako je podprla presejanje emocionalne stiske kot 6. vitalnega znaka.

Leta 1993 je prejela častno medaljo Ameriškega združenja za klinično onkologijo. Je tudi ustanovna predsednica Mednarodnega psiho-onkološkega združenja in Ameriškega združenja za psihosocialno onkologijo. Njeno delo je bistveno prispevalo k temu, da je dandanes v svetu že prepoznano, da pozornost psihosocialnim potrebam bolnikov z rakom predstavlja integralen del kakovostne onkološke oskrbe in da je treba psihosocialno pomoč omogočiti vsem bolnikom z rakom, ki jo potrebujejo.

Sama sem jo imela priložnost na kratko spoznati na svetovnem psiho-onkološkem kongresu leta 2006 v Benetkah. Pogovarjali sva se celo o možnosti izobraževanja na njihovem oddelku v Memorial Sloan Kettering Cancer Center v New Yorku, a sem se po spletu okoliščin kasneje povezala s Kanadčani. Se pa spominjam njene preprostosti, dostopnosti in prijaznosti ter izjemnega spoštovanja, ki so ji ga izkazovali psiho-onkologi z vsega sveta.

ANJA SIMONIČ

Slikarska razstava: Srečni šopki slikarke Žive Agrež

Na glavnem hodniku klinike med recepcijo in tajništvom je bila do konca februarja na ogled lepa in zanimiva razstava **Žive Agrež**. Slikarka se je po novinarskem delu pri časopisu Delo in reviji Jana slikarstvu popolnoma posvetila po letu 2004. Na njeni slikarski poti in razvoju so ji z znanjem pomagali akademski slikarji Tone Rački, Janez Zalaznik, Miran Erič in drugi, katerih delavnice in seminarje je obiskovala, ter trinajstletno delo v likovnem ateljeju oziroma šoli Lapajne. Njen slikarski opus šteje nekaj sto slik v mešani tehniki, akrilu, akvarelu in tušu. Med njimi izstopa sedem ciklov slik: Svetloba in barve Toskane, Iz doline reke Krke, Istra – ostanek časa, Zgodbe valov, Rapsodija v belem, Čar Provanse in cikel Šopki sreče.

Tako je o Srečnih šopkih, ki smo jih občudovali na naših stenah, povedala avtorica: »S svojim sedmim ciklom slik Srečni šopki povezujem srečo, veselje, radoživost, užitek, pojme, povezane z dobrimi občutji. To niso šopki v klasičnem pomenu besede, temveč so

nekakšni edinstveni skupki, ki so zaradi svoje spontanosti v ravnovesju sami s seboj in motivom, ki ga predstavljajo. V njih nisem iskala nobene povezave z realnostjo resničnih šopkov ali cvetja. So stvaritve, ki so se rodile v srečnih vročih dneh poletja zato, da bi živele, svetile in razveseljevale. Meja med realnim in fiktivnim svetom tokrat ni ukinjena z ironijo, tako značilno za postmoderno umetnost, temveč s svobodnim kopičenjem živih barv, različnih materialov in oblik, ki se gibljejo že na meji tretje

dimenzije. Upodobiti lepa občutja v dobi kritiškega postmodernizma je milo rečeno nemoderno. Toda jaz sem naredila prav to. In bila sem srečna. Samo upam lahko, da bodo slike tudi v vas izzvale podobna občutja!«

In so jih.

Marca pa že občudujemo njeno novo razstavo Svetloba in barve Toskane.

JANA BOGDANOVSKI

Foto: J. Bogdanovski

Predstavitev člankov

Journal of Allergy and Clinical Immunology. 2018 Jan 11. pii: S0091-6749(17)31884-5. doi: 10.1016/j.jaci.2017.09.052.

Safety and efficacy of immunotherapy with the recombinant B-cell epitope-based grass pollen vaccine BM32.

Niederberger V, Neubauer A, Gevaert P, Zidarn M, Worm M, Aberer W, Mallin HJ, faar O, Klimek L, Pfützner W, Ring J, Darsow U, Novak N, Gerth van Wijk R, Eckl-Dorna J, Focke-Tejkl M, Weber M, Müller HH, Klinger J, Stolz F, Breit N, Henning R, Valenta R.

V članku je objavljena prva raziskava uporabe rekombinantne imunoterapije z alergenom peloda trav. Alergeni, ki jih sedaj uporabljamo v diagnostiki in zdravljenju, so narejeni po načelu ekstrakcije, kot bi kuhali čaj iz cvetov trav. Zaradi tega je v ekstraktu alergena dosti nepotrebnih snovi, ki niso vključene v imunski odziv. Že terminologija je zavajajoča. Izraz alergen se uporablja tako za vir alergena – pelod, pa tudi za ekstrakt – stekleničko, v kateri je tekočina, s katero naredimo kožni test ali izvajamo imunoterapijo, in za antigen – epitop alergena, ki resnično aktivira specifično IgE-protiteles. Epitop alergena je sestavljen iz zaporedja nekaj aminokislin, ki morajo biti tudi zavite v pravilno tridimenzionalno obliko. Tehnologija omogoča, da se je v zadnjih desetletjih opredelila natančna molekulska sestava večine pomembnih epitopov alergenov in da jih je možno tudi umetno proizvesti. Takim epitopom rečemo rekombinantni alergen. V tej raziskavi se je preučevala učinkovitost umetne rekombinante alergene peloda trav. Vezani so na nosilno beljakovino, ki tudi sama po sebi spodbudi imunski odziv. Izbrana je bila molekula, ki se uporablja tudi za cepljenje proti hepatitisu B. Epitopi nimajo pravilne tridimenzionalne oblike alergena in zaradi tega ne aktivirajo IgE-protiteles. S tem se lahko izognemo stranskim učinkom imunoterapije, ki potekajo prek IgE-mehanizma (anafilaksija). Zdravilo je zaradi tega enostavnejše

za uporabo, ker ni potrebno postopno povečevanje odmerka. Ohranjen je T-celični odziv, ki spodbudi tvorbo IgG4-protiteles, za katera večina avtorjev meni, da so ključna za razvoj tolerance med imunoterapijo z inhalacijskimi alergeni. Med prvimi je to pokazala dr. Nika Lalek s sodelavci v svojem doktoratu in članku. V raziskavi je kot eden od centrov sodelovala Klinika Golnik, in sicer medicinske sestre alergološke enote, lekarna, imunološki laboratorij, raziskovalni oddelek in alergologi. Raziskava je bila zahtevna, dosti smo se naučili o dobri klinični praksi v raziskovanju. Rezultati so pokazali zelo dober imunološki odziv, klinični odziv pa po mojem mnenju ni povsem dosegel pričakovanj, kar je iz članka malo manj razvidno. Je pa tudi to izredno dobra šola za pisanje in kritično branje literature.

MIHAELA ZIDARN

The effects of antibiotic cycling and mixing on antibiotic resistance in intensive care units: A cluster-randomised crossover trial

P. J. van Duijn, W. Verbrugghe, P. G. Jorens, F. Spöhr, D. Schedler, M. Deja, A. Rothbart, D. Annane, C. Lawrence, J.-C. Nguyen Van, B. Misset, M. Jereb, K. Seme, F. Šifrer, V. Tomic, F. Estevez, J. Carneiro, S. Harbarth, M. J. C. Eijkemans, M. Bonten

The Lancet Infectious Diseases (2018)

Z raziskavo smo želeli ugotoviti, ali rotacija antibiotikov (ang. cycling) zmanjša pojavnost večkratno odpornih po Gramu negativnih bakterij v primerjavi z izmenjavo antibiotikov (ang. mixing). Raziskava je bila izvedena v osmih enotah za intenzivno terapijo (EIT) v Belgiji, Franciji, Nemčiji, na Portugalskem in v Sloveniji (Univerzitetna klinika za pljučne bolezni in alergijo Golnik in Klinika za infektivne bolezni in vročinska stanja Ljubljana). V raziskavi smo uporabili tri skupine antibiotikov, in sicer cefalosporine 3. oz. 4. generacije, piperacilin s tazobaktamom in karbapenem. Nizozemska skupina raziskoval-

cev (University Medical Center Utrecht), ki je vodila raziskavo, je randomizirala vse EIT kot tudi zaporedje obdobj rotacije (cycling) in izmenjave (mixing) antibiotikov ter zaporedje uporabe treh skupin antibiotikov. Vsako izmed dveh obdobj smo izvajali 9 mesecev z vmesnim nevtralnimi obdobjem (ang. wash-out period). Obenem smo pri vseh v raziskavo vključenih pacientih preverjali prisotnost večkratno odpornih bakterij v brisih anusa in respiratornih kužninah. Na določen dan vsak mesec smo vsem bolnikom v EIT (tudi tistim, ki niso bili vključeni v študijo, ker niso dobivali antibiotikov) odvzeli nadzorne kužnine za ugotavljanje prisotnosti večkratno odpornih bakterij.

Med večkratno odporne bakterije smo uvrščali enterobakterije, ki so izločale beta-laktamaze razširjenega spektra (ang. extended spectrum beta-lactamase – ESBL) ali so bile odporne proti piperacilinu s tazobaktamom, ter *Acinetobacter spp.* in *Pseudomonas aeruginosa*, ki sta izražala odpornost proti piperacilinu s tazobaktamom ali/in karbapenemom.

Med raziskavo (od 27. 6. 2011 do 16. 2. 2014) smo v osmih EIT vključili v raziskavo 4069 pacientov v obdobju rotacije antibiotikov in 4707 pacientov v obdobju izmenjave antibiotikov. Izmed teh je bilo v mesečne točkovne prevalečne nadzore vključenih 745 pacientov v obdobju rotacije antibiotikov in 853 pacientov v obdobju izmenjave antibiotikov. Srednja razširjenost pojavnosti večkratno odpornih bakterij je bila 23-odstotna (168/745) v obdobju rotacije antibiotikov in 22-odstotna (184/853) v obdobju izmenjave antibiotikov ($p = 0.64$).

Sklep raziskave: Rotacija antibiotikov (cycling) ne zmanjša razširjenosti nosilstva večkratno odpornih po Gramu negativnih bakterij pri bolnikih, zdravljenih na EIT.

Raziskavo je financirala EU iz programa 7th Framework.

VIKTORIJA TOMIČ

STAVKA – pravica ali tudi dolžnost?

Začetek novega leta so zaznamovale stavke zaposlenih v javnem sektorju. Stavkam so se pridružili tudi zaposleni v naši kliniki in tako skušali podpreti prizadevanja različnih sindikatov pri doseganju zastavljenih ciljev. Vsekakor ne moremo mimo dejstva, da stavke od zaposlenih v zdravstvu terjajo tehten razmislek o načinu njihove izvedbe in poteku, saj so ob njih najbolj prizadeti tisti, za katerih zdravje in varnost se pravzaprav trudimo in prizadevamo vsak dan – pacienti. Nekaj zaposlenih v naši kliniki smo povprašali o njihovih občutjih in razmišljanju glede stavke.

UROŠ KUZMIČ, mag. lab. biomed.

»Zvesti hlapec opravlja svoje delo, kakor mu je ukazal gospodar ... Namerili ste se hlapce v ljudi izpreobračati. Pot je težavna in gre v kolobarju, nikoli je ne boste premerili do konca ...« piše Ivan Cankar v Hlapcih. In glej ga, zlomka, njegove besede so sto let po njegovi smrti spet zelo aktualne.

Delavstvo doline šentflorjanske se spet zbira, da bi si izborilo to, za kar dela. Nekje med njimi smo tudi zdravstveni (so)-delavci v laboratorijih, ki se zavedamo, da si je danes odkrivanje bolezni in zdravljenje brez sodobne in kakovostne laboratorijske diagnostike težko predstavljati. Primerjava poklicev je nevhvaležna, ker je vsakega treba opravljati s srcem in si zato tudi vsak zasluži spoštovanje. Ne morem pa mimo dejstva, da so v zdravstvu marsikateri poklicne skupine prezrte, morda zatrte. Mi smo si verjetno sami krivi za to, ker smo neorganizirani!

Tokratna stavka je bila vsekakor simbolične narave, da bi nam mogoče vseeno kdo prisluhnil, nikakor pa ne takšna, ki bi pogajalsko skupino postavila pred določena dejstva. Všeč mi je, da je bila izpeljana zelo strokovno, kar pomeni, da zdravje nobenega preiskovanca zaradi naše stavke ni bilo v nobenem trenutku ogroženo ali poslabšano. Marsikdo izmed njih namreč prav tako bije trd boj za kakšno dodatno drobtino, ki bi omogočala človeka dostojno življenje, pri čemer jih tudi sam podpiram.

Za konec naj omenim še, da preudaren gospodar nikoli ne varčuje na zaposlenih, ampak rezerve najprej poišče pri ostalih virih. V zdravstvu so to vsekakor z javnimi naročili preplačan medicinski material – kislo jabolko, v katerega si nihče ne upa ugrizniti. Zakaj že ne!?

»Za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni ... Gospodar se menja, bič pa ostane in bo ostal na vekomaj, zato ker je hrbet skrivljen, biča vaje in željan!«

GORAN GRUIČ, zdrav. tehnik

Udeležba na shodu delavcev v Vurnikovi predavalnici me je presenetila. Zbralo se je lepo število ljudi različnih profilov. To je dokaz, da zdravstvenim delavcem ni vseeno, v kakšnih razmerah delajo; upal bi si trditi, da stavkajo tudi za dobro naših pacientov. Hkrati

pa seveda opozarjajo na prenizke plače, saj so le-te glede na zahtevnost dela prenizke. V bolnišnici nisem naletel na neodobranje stavke, v javnosti pa je bilo slišati kar nekaj kritike. Menim, da so neupravičene. Stavka je legitimna oblika opozarjanja na nepravilnosti. Tudi sam se distanciram od komentarjev, ko stavkajo v drugih poklicih, in vsako stavko načeloma podpiram.

JANA CEFERIN, dipl. biol.

Bodimo odkriti – vsi bi radi več denarja, še posebej če imamo občutek, da smo ga zaslužili. Vseeno sem imela ob stavki mešane občutke. Najprej sem pomislila na nevšečnosti, ki jih bodo morali prenašati pacienti. A ko sem videla, kako razumevajoči so bili čakanju navkljub, sem pomislila, da bi bilo prav, da imajo tudi drugi slabo vest. Moja odgovornost do pacientov je bila v navzkrižju z odnosom do sistema, ki nas postavlja v tako situacijo. Dokler nimamo druge izbire, smo prisiljeni delati za plačo, ki ni poštena. Ni pa prav, da pacienti trpijo zato, ker imamo občutek, da smo izkoriščani. Ko bi le bila vest tako nalezljiva kot gripa.

MAJDA GRAŠIČ, sred. med. sestra

Kot predsednica stavkovnega odbora v Kliniki Golnik, predsednica SE SDZN SLO in predstavnica gorenjske regije v republiškem odboru Sindikata delavcev v zdravstveni negi Slovenije sem bila na začetku priprav na stavko zelo zaskrbljena. Ampak z mojo vztrajnostjo in pomočjo sodelavcev smo se odločili, da bomo tudi zaposleni v naši kliniki sprejeli vse potrebne ukrepe in organizirali stavko. Po premišljenem pogovoru z vodstvom in natančnimi navodili za delo v času stavke, nam je le-to uspelo uspešno izpeljati. Presenetil, razveselil in osrečil me je velik odziv zaposlenih, saj sem z velikim zadovoljstvom lahko ugotovila, da v ključnih trenutkih znamo stopiti skupaj in se postaviti po robu velikemu državnemu aparatu, ki vse niti drži v svojih rokah. Dobila sem občutek, da smo s sodelavci resnično začutili, da je prišel čas, da se položaj medicinske sestre, zdravstvenega tehnika, bolničarja in ostalih zaposlenih v zdravstvu izboljša. Vsi smo že iztrošeni, premalo nas je in vse to vodi k tveganju za nastanek raznih bolezni. Stavko ocen-

Uroš Kuzmič

Goran Gruić

Jana Ceferin

Majda Grašič

jujem kot uspešno tudi zaradi podpore pomočnice direktorja za področje zdravstvene nege v Kliniki Golnik in vseh glavnih sester oddelkov, ki so omogočile oz. imele posluš za to, da smo se zaposleni lahko v čim večjem številu udeležili protesta v Vurnikovi predavalnici. Podporo so izrazili tudi tisti, ki so morali ostati na svojih delovnih mestih, pacienti in tudi člani ostalih sindikatov. Še enkrat bi se želela zahvaliti vsem, ki so

sodelovali pri pripravi in izvedbi stavke, predvsem pa stavka-jočim v predavalnici in na delovnih mestih. Zdaj je na potezi vlada. O tem, koliko smo bili s stavko resnično uspešni, bomo ugotavljali v naslednjih tednih.

NINA KARAKAŠ

Foto: N. Karakaš

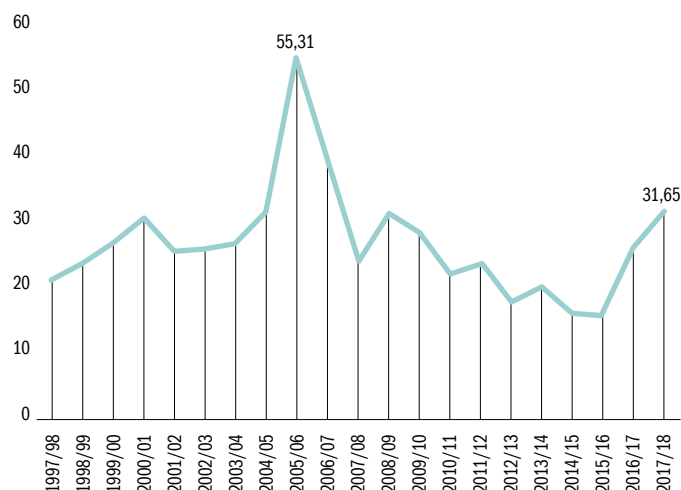
Cepljenje proti gripi v Kliniki Golnik – pregled stanja po sezoni cepljenja 2017/2018

Vsako leto proti koncu leta, ko vsi aktivno razmišljamo o službenih in zasebnih načrtih za prihajajoče leto, v Kliniki Golnik razpišemo in izvedemo cepljenje proti gripi. Ena od redkih stvari, ki je ni mogoče načrtovati, lahko pa jo predvidimo, je potek prihajajoče sezone gripe. Vemo, da gre za zelo nalezljivo obolenje, ki se z lahkoto širi tako med splošno kot rizično populacijo, saj za gripo po ocenah vsako sezono zbolijo do 10 % prebivalcev Slovenije (1). Slike bolnikov z zapleti ob tej bolezni pa se nam vsako »zimsko sezono«, ko je naša bolnišnica najbolj v pogonu, v živo vrtijo pred očmi. Pa nam to znanje in te izkušnje pomagajo pri lažjem odločanju za cepljenje proti gripi, ki v Sloveniji za zdravstvene delavce ni obvezno, je pa priporočljivo? Poglejmo, kako smo se glede tega v Kliniki Golnik odrezali letos (sezona 2017/2018) ...

Število cepljenih proti gripi se v zadnjih letih znižuje (2). Vrh je bil v Sloveniji kot tudi v Kliniki Golnik dosežen v sezoni 2005/2006. Povečano zanimanje je bilo najverjetneje posledica velike medijske odmevnosti ob pojavu ptičje gripe. Po tej sezoni je zanimanje za cepljenje nekoliko upadlo. Negativni odzivi v javnosti po pandemiji gripe v sezoni 2009/2010 pa so še dodatno pripomogli k zmanjšanju zanimanja za tovrstno cepljenje. (2) Po podobni krivulji poteka zanimanje in cepljenje proti gripi tudi med našimi zaposlenimi (graf 1).

Po programu cepljenja in zaščite z zdravili (3) naj bi se cepljenje proti gripi opravilo tudi pri osebah, ki so pri opravljanju dela na podlagi izjave o varnosti z oceno tveganja delovnega mesta izpostavljene okužbi ali pri svojem delu lahko prenesejo okužbo na druge osebe, še posebno to velja za zdravstvene delavce. Izvajalci cepljenj v Sloveniji so poročali, da je bilo v sezoni 2016/2017 proti gripi cepljenih le okrog 3.600 zdravstvenih delavcev (ocenjeno je, da je bila precepljenost zdravstvenih delavcev manj kot 10-odstotna) (2). V Kliniki Golnik je bila precepljenost sicer vedno nad desetimi odstotki (najnižja dobrih 15 % v sezoni 2015/2016). Ker menimo, da je ta vrednost prenizka (kljub temu da smo bili nad slovenskim povprečjem), smo v sezoni 2016/2017 povečali aktivnosti

za zvišanje precepljenosti med zaposlenimi. Poleg še vedno brezplačnega cepiva za zaposlene so bila izvedena tako predavanja zunanjih predavateljev (Golniški simpozij) kot predavanja v sklopu klinike, objavljen je bil članek v Pljučniku, Garfield je tudi za cepljenje postal naš zaščitni znak ... Vodstvo klinike se cepi vsako leto, prav tako cepljenje podpira in k zaščiti poziva na različnih sestankih in v elektronskih sporočilih zaposlenim. Letos nam je precepljenost uspelo dvigniti nad 30 %, kar je razvidno iz grafa 1. V skupno število cepljenih, prikazano na grafu, so kot vsako leto vključeni tudi specializanti in študenti (da je stanje primerljivo s prikazi trendov preteklih sezon, ki so v skupnem številu upoštevali cepljenje tudi teh profilov). Posebej se v tabelah vodi evidenca oziroma ocena precepljenosti le za različne profile naših zaposlenih in tudi v tem primeru so odstotki letos v primerjavi s preteklo cepilno sezono porasli pri vseh spremljanih skupinah (npr. pri zdravnikih beležimo porast

Graf 1. Odstotek precepljenih proti gripi med zaposlenimi Klinike Golnik (1997–2017)

za 14,89 %, pri srednjih medicinskih sestrah in zdravstvenih tehnikah za 6,18 %, pri diplomiranih medicinskih sestrah in zdravstvenikih za 10,9 % ...).

Kljub napredku so vrednosti še vedno prenizke in trenutno lahko le upamo, da se je krivulja obrnila navzgor. Cepljenje zdravstvenih delavcev in tudi sodelavcev proti gripi je zelo pomembno, saj s tem zaščitijo sebe, svoje bližnje (družinske člane, svojce) ter bolnike, s katerimi prihajajo v stik (2). Posamezniki s svojim zgledom naj bi prispevali k dvigu precepljenosti med ostalimi zaposlenimi, vsi skupaj pa bi tako lahko vplivali na dvig splošne precepljenosti in zavedanja pomembnosti cepljenja v širšem obsegu.

Morda se nova sezona cepljenja proti gripi in sama sezona gripe zdita oddaljeni, saj končujemo šele letošnjo. Toda leto se hitro obrne, zato je prav, da po koncu sezone in na začetku novega koledarskega leta sprejmemo sklepe, ki bodo pozitivno vplivali tako na naše zdravje kot na zdravje naših bolnikov, ter se odločimo, da se bomo v sezoni 2018/2019 na cepljenje prijavili, se resnično tudi cepili in bili na to ponosni ter s tem pozitivno vplivali na ostale sodelavce, ki morda o prednostih cepljenja še nekoliko dvomijo.

MOJCA NOVAK

- (1) NIJZ. Pred sezonsko gripo poskrbimo za zaščito. Ljubljana, oktober 2017. Elektronski vir: <http://www.nijz.si/sl/pred-sezonsko-gripo-poskrbimo-za-zascito-0> (dostop 22. 2. 2018)
- (2) NIJZ. Analiza izvajanja cepljenja v Sloveniji v letu 2016. Ljubljana, januar 2018. Elektronski vir: <http://www.nijz.si/spremljanje-precepljenosti-deleza-cepljenih> (dostop 22. 2. 2018)
- (3) NIJZ. Program cepljenja in zaščite z zdravili za leto 2017. Elektronski vir: http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/program_2017.pdf (dostop 22. 2. 2018)
- (4) slika prirejena iz: http://playstationallstars.wikia.com/wiki/User_blog:AdamGregory03/Garfield_and_Odie_for_PSASBR in <http://macmcrae.com/flu-virus-cartoon/>

Zgledi vlečejo. Bodi zgled, izvedi odločilni met! Tudi ti se v naslednji sezoni cepi proti gripi. (4)

» Smeh na račun dohtarjev «

Doktor izpolnjuje kartotečni list in vpraša:

»Kadite?«

»Ne.«

»Pijete?«

»Tudi ne.«

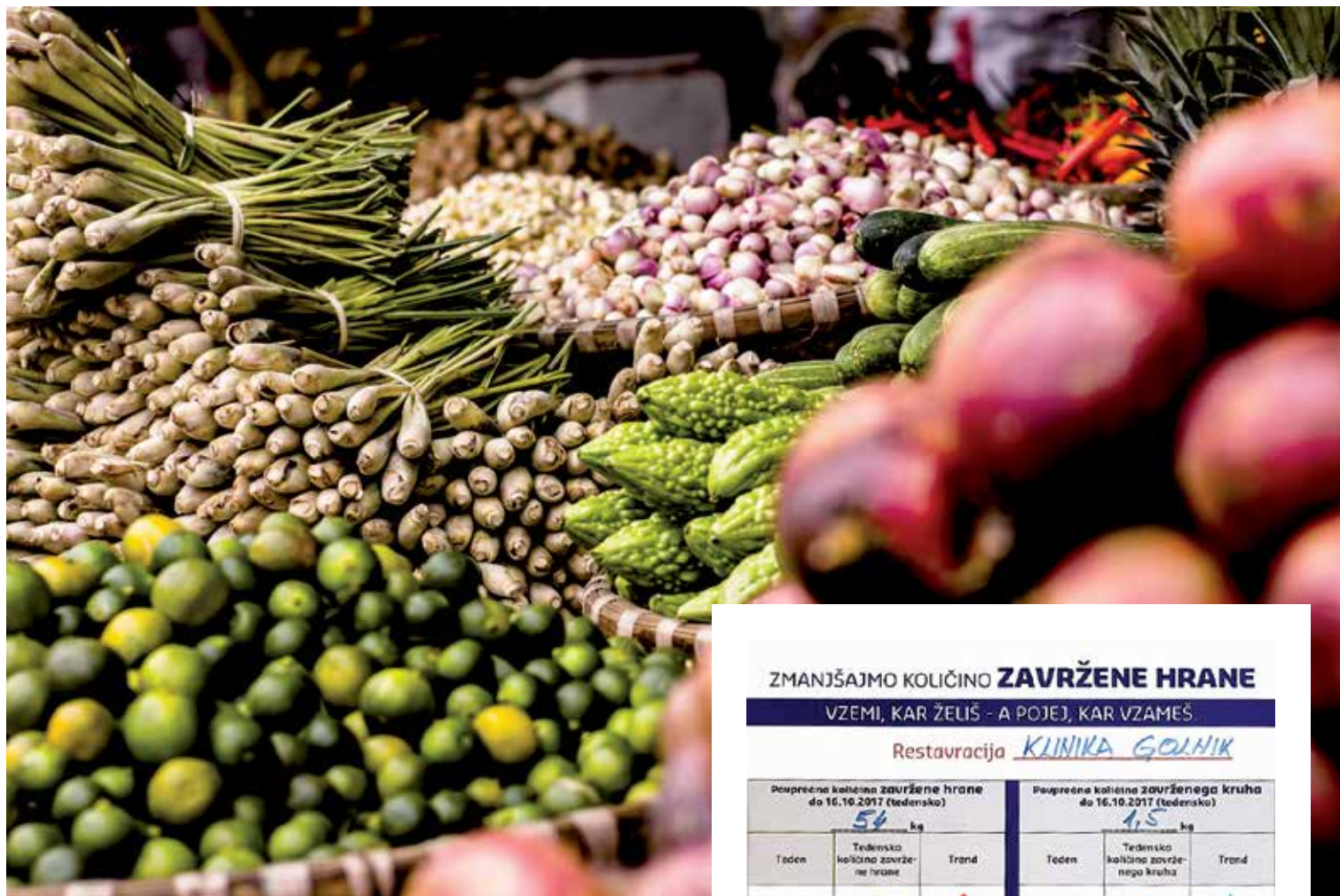
Doktor nekaj časa zre v pacienta, nato pa mu reče:

»Nekaj bom že našel, da vam bom prepovedal.«

Medicinska sestra reče bolniku, ki so ga ravnokar sprejeli v bolnišnico:

»Zdaj se pa slecite in pojdite v posteljo. Takoj bom prišla za vami!«

Zavržena hrana v bolnišnici

Oktobra lani je potekal posvet **Ne mečmo hrane stran**, ki so ga organizirali **Ekologi brez meja** in na katerem je bilo predstavljeno, koliko odpadne hrane nastane v javnem sektorju. Prikazan je bil primer bolnišnice, v kateri so z enodnevnim spremljanjem ugotovili, da dnevno na krožnikih bolnikov ostane tretjina hrane nepojedene. Pet odstotkov hrane pa ostane nedotaknjene. Šlo je za obroke, ki so bili naročeni, a je bil bolnik med obrokom na preiskavi ali je že odšel domov in sprememba ni bila javljena v kuhinjo. Malo bolje je v domovih za starejše, kjer je odstotek hrane, ki jo oskrbovanci pojedjo, višji (83 %). Odstotek je višji, ker gre za drugačen način deljenja hrane zaradi večje stalnosti oskrbovancev. Zavedati se moramo, da je cena zavržene hrane trojna: najprej se plača surovine, nato odpadno hrano (ostanke se proti plačilu oddaja pogodbenim zbiralcem

ZMANJŠAJMO KOLIČINO ZAVRŽENE HRANE

VZEMI, KAR ŽELIŠ - A POJEJ, KAR VZAMEŠ

Restavracija KLINIKA GOLNIK

Povprečna količina zavržene hrane do 16.10.2017 (tedensko)			Povprečna količina zavrženega kruha do 16.10.2017 (tedensko)		
54 kg			4,5 kg		
Teden	Tedenska količina zavržene hrane	Trend	Teden	Tedenska količina zavrženega kruha	Trend
1. teden	60	↑	1. teden	0,4	↓
2. teden	54	↓	2. teden	1,2	↑
3. teden	49	↓	3. teden	0,7	↓
4. teden	38	↓	4. teden	/	↓
SKUPAJ	201	↑	SKUPAJ	2,3	↓
Mesečni cilj: 108 kg			Mesečni cilj: 3 kg		

odpadne hrane) in na koncu še ceno podhranjenosti bolnikov, saj vemo, da imajo podhranjeni bolniki daljšo ležalno dobo, več zapletov, slabše celjenje ran, s čimer se povečajo stroški zdravljenja.

V naši kliniki pogodbeni izvajalec prehranskih storitev spremlja količino vse odpadne hrane, ki jo mora oddati zbiratelju odpadkov, ne ločuje pa količine ostankov hrane iz oddelkov od količine odpadne hrane, ki nastane pri pripravi obrokov. Smiselno bi bilo pogledati in preveriti, koliko je posameznega odpadka. Naš pogodbeni izvajalec prehranskih storitev je oktobra spremljal, koliko odpadkov ostane na pladnjih po zaužitju obroka pri nas zaposlenih, ki obrok pojemo v menzi. Akcija je trajala štiri tedne. Rezultati so zanimivi. Povprečno je (v letu 2017) od malic zaposlenih in ostalih gostov v naši jedilnici tedensko na pladnjih ostalo 54 kg ostankov hrane ter 1,5 kg kruha. Cilj Sodexove akcije je bil velikopotezen. Želeli so za polovico zmanjšati količino zavržene hrane, vendar tega cilja

žal nismo dosegli. Uspelo nam je za 7 % zmanjšati količino zavržene hrane. Pri kruhu je bil rezultat odličen, količino zavržene kruha nam je uspelo znižati za 62 %.

Zavržena hrana je problem predvsem v bolnišnicah, saj imamo sistem deljenja hrane, pri katerem bolnik prejme v naprej pripravljen obrok na pladnju. Vso hrano, ki ostane na pladnjih, je treba zavreči. Na drugi strani pa v bolnišnicah ugotavljamo, da bolniki med hospitalizacijo malo pojedjo in izgubljajo telesno maso, kar ni dobro za njihovo okrevanje. Čaka nas še veliko izzivov, med drugim ta, kako bolniku ponuditi čim okusnejšo in kakovostno pripravljeno hrano, da jo bo tudi čim več pojedel. Seveda moramo upoštevati bolnikove posebnosti zaradi njegovega zdravstvenega stanja in bolezni, prav tako pa tudi vse procese, ki se hkrati odvijajo med bolnikovim zdravljenjem v bolnišnici.

TATJANA KOSTEN

So naši bolniki takole zadovoljni s ponujeno hrano?

Medijske objave (december 2017–februar 2018)

Od lanskega decembra do konca februarja smo beležili 115 medijskih objav, od tega dobro polovico na spletnih straneh, tretjino v tisku, preostale pa v elektronskih medijih. Najbolj nas je »pokril« lokalni Gorenjski glas, sledila je revija Moje zdravje, za njo pa Radio 1, Dnevnik, Isis in A-Kanal. Med novinarji so tokrat prednjačili Iztok Konc, Mateja Rant, Nataša Bucik Ozebek, Alenka Sivka in Simon Šubic.

Decembra je idiopatično pljučno fibrozo pojasnjevala Katarina Osolnik, mediji so objavili, da smo zaradi noro virusnih okužb za nekaj časa zaprli vrata klinike za obiske, ob svetovnem dnevu KOPB in na temo vdihovalnikov za astmatike je v medijih nastopil

Matjaž Fležar. Pomen telesne dejavnosti pri pljučnih boleznih je razložila Monika Jeruc Tanšek, slovenska priporočila za obravnavo astme pa Sabina Škrgat. Mediji so tudi poročali, da je Mitja Košnik imenovan za člana sanacijskega odbora za bolnišnice.

Januarja smo izvedeli, da je bila med najbolj poslušanimi Ambulantami 202 na Valu 202 v letu 2017 oddaja o pljučnici, v kateri je sodelovala Katarina Osolnik. Mediji so poročali, da sta srebrni znak društva medicinskih sester prejeli Saša Kadivec in Breda Papler, odmeven pa je bil tudi radijski Ultrazvok s Piko Meško Brguljan, ki je pojasnila pridobitev akreditacije za naša laboratorija za klinično bioke-

mijo in hematologijo ter respiratorno mikrobiologijo.

Februar smo začeli z izčrpnim poročilom o tuberkulozi v Primorskih novicah (Petra Svetina), nadaljevali pa s KOPB in astmo. Zgodnjo paliativno oskrbo je pojasnila Urška Lunder, uspehe imunoterapije pri zdravljenju raka pljuč pa prof. Tanja Čufer in Mirjana Rajer. Mediji so brez izjeme poročali o stavki v javnem sektorju in sanacijskih programih bolnišnic. Konec meseca je Matjaž Fležar sodeloval pri pripravi prispevka o spanju, Petra Blatnik je komentirala hitre napotnice in vračanje klicev pacientov, potem pa smo zaradi gripe spet zaprli kliniko za obiske.

JANA BOGDANOVSKI

Predstavitev raziskav s področja zdravstvene nege, ki so bile izvedene v Kliniki Golnik

Navodila o življenjskem slogu in samoobvladovanju bolezni v bolnišnični dokumentaciji pacientov s kronično obstruktivno pljučno boleznijo (magistrsko delo)

V Univerzitetni kliniki za pljučne bolezni in alergijo Golnik je bila marca 2014 izvedena retrospektivna kvantitativna neeksperimentalna raziskava, v kateri smo pregledali bolnišnično dokumentacijo 253 pacientov s kronično obstruktivno pljučno boleznijo, ki so bili vključeni v raziskavo »Vpliv koordinatorja odpusta na hospitalizacijo in kakovost življenja bolnikov s kronično obstruktivno pljučno boleznijo«. Vzorec je sestavljalo 253 pacientov, od tega 28 % žensk in 72 % moških. Skoraj polovica pacientov je imela diagnozo KOPB glede na smernice GOLD IV. stopnje (49 %). Večina pacientov je bilo bivših kadilcev (63 %), skoraj 23 % pa jih je še kadilo. V celotni bolnišnični dokumentaciji je imelo kadilski status zabeleženo nekaj več kot tri četrtine pacientov ($n = 208$; 82 %). Opuščanje kajenja je bilo svetovano 55 pacientom (22 %). Preverjanje tehnike jemanja inhalacijske terapije je imelo načrtovano 166 pacientov (66 %). Med hospitalizacijo je imelo 133 (52 %) pacientov zabeleženo učenje jemanja inhalacijske terapije. Nihče ni imel zabeleženega navodila o pomenu merjenja stopnje dispneje. Šolo za paciente s KOPB je obiskalo 65 pacientov (23 %). Tisti pacienti, ki so dobili knjižico o KOPB, so statistično pomembno pogostejše obiskali Šolo za paciente s KOPB ($p < 0,001$). Navodilo za cepljenje proti gripi in pnevmokoku je v odpustnem pismu prejelo 11 (4,3 %) pacientov s KOPB ($x^2 = 57,152$; $p < 0,001$). Na zabeleženo prehransko navodilo sta statistično pomembno vplivala prisotnost trajnega zdravljenja s kisikom na domu (TZKD) (razmerje obetov (RO) = 2,46; 95 % IZ 1,14–5,32; $p = 0,022$) in opravljena Šola za paciente s KOPB med hospitalizacijo (RO = 7,62; 95 % IZ 3,45–16,81; $p < 0,001$).

Rezultati so pokazali, da so pacienti s KOPB v odpustnem pismu prejeli v povprečju 0,5 navodila o življenjskem slogu in samoobvladovanju bolezni, v bolnišnični dokumentaciji pa je bilo zabeleženih v povprečju 3,8 navodila. Na zabeleženo

navodilo o življenjskem slogu in samoobvladovanju bolezni je statistično pomembno vplivala starost preiskovanca (RO = 0,96; 95 % IZ 0,93–0,99; $p = 0,012$), prisotnost TZKD (RO = 2,50; 95 % IZ 1,24–5,05; $p = 0,011$) in opravljena Šola za paciente s KOPB med hospitalizacijo (RO = 10,68; 95 % IZ 5,11–22,33; $p < 0,001$).

Pogostost beleženja navodil o življenjskem slogu in samoobvladovanju KOPB smo pregledali glede na profil zdravstvenega delavca (zdravniki in medicinske sestre). Zdravniki so v bolnišnično dokumentacijo skupno zabeležili 117 navodil, medicinske sestre pa kar 591.

MARUŠA AHAČIČ (mentorica Jerneja Farkaš Lainščak, somentorica Saša Kadivec)

Foto: osebni arhiv

Pripravljenost pacienta z astmo na odpust iz bolnišnice (diplomsko delo)

V letu 2017 smo z raziskavo ugotavljali, kako poučeni o bolezni in jemanju zdravil za zdravljenje astme so bili pacienti z astmo po odpustu iz Klinike Golnik. Podatki so bili zbrani s strukturiranim anketnim vprašalnikom, ki so ga izpolnili bolniki na dan odpusta. V raziskavo je bilo vključenih 40 pacientov. Povprečna starost anketiranih je bila 67,9 leta s standardnim odklonom 14 let. Največ pacientov (60 %) je bilo prvič hospitaliziranih, tretjina (30 %) jih je bila hospitaliziranih 1–2-krat, ostali so bili hospitalizirani večkrat. Povprečna ležalna doba anketiranih je bila 9,5 dneva (SO = 3,836). Individualno obliko zdravstvene vzgoje so medicinske sestre izvajale na oddelkih. Paciente so poučevale o pravilni tehniki jemanja predpisanih zdravil za astmo (PV = 4,83, SO = 0,712), o časovnem urniku jemanja zdravil (PV = 4,78, SO = 0,733) z demonstracijo načina jemanja predpisanih zdravil za astmo (PV = 4,63, SO = 1,102) ter o časovnem intervalu med odmerkom zdravila (PV = 4,08, SO = 1,607). O simptomih in znakih astme so paciente poučili zdravniki (PV = 3,58, SO = 1,551) in medicinske sestre (PV = 3,43, SO = 1,631), vendar so pacienti menili, da jih zdravniki (PV = 3,55, SO = 1,694) in medicinske sestre (PV = 3,28, SO = 1,783) ob odpustu niso dovolj poučili, kako ravnati ob poslabšanju bolezni doma. Čeprav so se v povprečju strinjali, da jim je bila med hospitalizacijo predstavljena možnost udeležbe v šoli astme (PV = 3,75, SO = 1,676), so se je udeležili v premajhnem številu (PV = 2,38, SO = 1,877). Da so se pacienti, ki so bili večkrat hospitalizirani, udeležili šole astme večkrat kot pacienti, ki so bili manjkrat hospitalizirani, ne moremo trditi ($p > 0,05$).

Statistično pomembna povezava je med številom predhodnih hospitalizacij in obveščenostjo pacientov o namenu jemanja predpisanih zdravil za astmo, ki so jih jemali že pred hospitalizacijo.

Zahvala

Rada bi se zahvalila vsem sodelavcem, ki so darovali zame, me ob pregledih obiskali in se družili z menoj. Zahvaljujem se za druženje, spodbude, pozitivno energijo in pogovore po telefonu pa tudi hvala vsem za fotografije, ki ste mi jih poslali, ko ste kaj zanimivega počeli.

Rada vas imam in v mislih ste večkrat z menoj. Vsem želim vse dobro. Ostanite zdravi.

SILVIJA PLOHL

Tople in prijazne besede so danes še intenzivnejše, saj je našo sodelavko Silvijo huda bolezen med zadnjimi pripravami te številke Pljučnika dokončno fizično premagala.

Iskreno sožalje vsem njenim najbližjim od članov Uredniškega odbora Pljučnika.

lizacijo. Povezava je pozitivna in močna ($r = 0,699$, $p = 0,001$), zato trdimo, da so pacienti, ki so bili večkrat hospitalizirani, bolj obveščeni. Povezava je pozitivna tudi med številom predhodnih hospitalizacij in samozavestjo pri samostojni in pravilni uporabi predpisanih zdravil doma ($r = 0,409$, $p = 0,009$), torej so pacienti, ki so bili večkrat hospitalizirani, samozavestnejši in samostojnejši pri pravilni uporabi predpisanih zdravil doma.

NIKA KOKL (mentorica: Katja Vrankar)

Foto: osebni arhiv

Napovednik dogodkov

april

6.–7. april

Sestanek Alergološke sekcije SZD
(Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani)

12.–13. april

Osnove klinične alergologije in astme
(Kranjska Gora)

maj

11. maj

Strokovno srečanje Združenja pneumologov Slovenije (Domus Medica, Ljubljana)

24.–25. maj

Osnove klinične alergologije in astme
(Kranjska Gora)

Informacije in prijava: www.klinika-golnik.si;
Irena Dolhar: irena.dolhar@klinika-golnik.si;
Majda Pušavec: majda.pusavec@klinika-golnik.si

Kako pa kaj ~~novoletne~~ ~~zaobljube~~ uživate življenje?

#brezpritiska

Eh, prve smo že v ponedeljek sredo po službi pospravili v predal, odnesel jih je novoletni maček, zavili smo jih v potico, vmešali v francosko solato, pogoltnili skupaj z rupurutom. Življenje je res prelepo, da bi se omejevali s ponedeljki, večnim jutri, štetjem, preračunavanjem in odštevanjem kalorij, predvsem pa s primerjanjem z drugimi in 'stresiranjem' zaradi drugih, 'stresiranjem' zaradi ugajanja drugim. Stresiranje ni lepa slovenska beseda, a ker je jezik živa stvar, jo lahko navežemo k približnjakarstvu. Tudi to ni lepa slovenska beseda, a na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša vsako leto pozovejo ljudi, da pošljejo predloge za besedo ali besedno zvezo, ki je najbolj zaznamovala preteklo leto v pozitivnem ali negativnem smislu. Leta 2016 je bila med finalisti tudi beseda približnjakarstvo. Kaj nam to pove o narodu? Nimam pojma in me niti ne zanima. Naj guglajo, kar želijo. Jaz sem nazadnje recept za čokoladno torto (ne, nihče v kratkem ne praznuje) in letalske karte (ne, nimam še dopusta).

Zakaj želimo ugajati drugim? Zakaj nas šele trnova pot, ko se ravnamo tako, da najprej ugajamo drugim, pripelje do spoznanja, da moramo najprej ugajati sebi, gledati nase, 'tako in tako' ravnati absolutno in samo zaradi sebe? Bog je najprej sebi brado naredil, so rekli včasih. »I'm only human,« bi dandanes odpel Rag'n'Bone Man, ko bi pregledal statistiko izgorelosti. Niste naredili tega in tega? Niste to in to? In če malce dregnemo še v sodobno témo: se niste slikali na osvojenem bližnjem hribu? Kdo bo zdaj vedel, da ste res šli gor? Pravi odgovor, upam, da najde vsak pri sebi.

Včasih se zdi, da ne vemo, zakaj delamo to, kar delamo. Da smo roboti, ki opravljamo določeno delo, čeprav čezenj

tarnamo in tako hrepenimo po času zase, po miru. Mir je pojem relativne narave, za nekoga pomeni potep po tuji deželi, za drugega pa morda prazno stanovanje. Zakaj bi »fejkali«, zakaj bi se šli t. i. »približnjakarstvo«, če pa lahko imamo vse, samo prioritete moramo postaviti na pravo mesto. Povem vam, človek se tega hitro navadi. Ko nekaj malega zase naredimo, četudi je to »ne« še eni »nič posebnega« kavi, »ne« kupu zmečkanih srajc ali pa »ne« novemu službenemu projektu in »ne« perfektnemu praznovanju s 101 domačo dobroto, smo pravzaprav naredili nekaj zares velikega.

Boste pa drugič. Ali pa drug teden, leto. Mogoče tudi sploh ne. Človek rabi ventil, da ne počí. Čeprav poka navznoter, si tega ne sme dopustiti. Ker če zdaj stresem na papir statistiko stresa, se mi v glavi resnično strese.

Načrt se pač podre. Več njih, dnevno. Najprej se sekiraš. Potem se za trenutek

ne sekiraš. Potem se sekiraš, zakaj se ne sekiraš in potem si kar na naenkrat ravnodušen. Čeprav v resnici nisi. Samo uživati si začel v tem, kar ti življenje ponuja, in se odločil izkoristiti vsak dani trenutek.

Veste, kaj? Katastrofa je zares šele takrat, ko iz prvotnega plana, da boš dopustoval nekje pod žgočim afriškim soncem, ne pristaneš ne v Maroku in niti na Krku, temveč v toplicah. Kjer niti džakuzi ni več to, kar je bil, ampak mlačen sod, kjer se gneteš s tremi upokojeenci, in se res, ampak res želiš sprostiti, čeprav ti misli uhajajo domov, na »tudu« spisek, na tisti mejl in pet neodgovorjenih klicev. Ne. Katastrofa je šele takrat, ko smo v toplicah zaradi napotitve zdravnika. Ne, katastrofa je resnično šele takrat, ko nas ni v toplicah, temveč tam nekje globoko spodaj, kjer izvira termalna voda.

MONIKA KERN

Prihodi in odhodi sodelavcev

PRIHODI IN ODHODI SODELAVCEV V OBDOBJU OD 1. 12. 2017 DO 28. 2. 2018

Prihodi novih sodelavcev

Ime in priimek	Prihod	Delovno mesto	Oddelek
Žiga KOŠNIK, dr. med.	1. 12. 2017	Zdravnik specializant III	Na kroženju v drugi ustanovi
Vesna MARTINC	1. 12. 2017	Zdravstveni administrator V (III)	Centralna administracija
Tamara MARIČ	16. 12. 2017	Srednja medicinska sestra v negovalni enoti	Bolniški oddelek 700
Monika MOHORČ	19. 12. 2017	Srednja medicinska sestra v intenzivni terapiji I, II	Oddelek za intenzivno nego in terapijo
Aleksandra RADOJC, dipl. ekon.	1. 1. 2018	Strokovni sodelavec za ekonomsko področje VII/1 (I)	Finančno-računovodski oddelek
Alja PERKO, dipl. fiziot.	3. 1. 2018	Fizioterapevt II (negovalna enota, diagnostična enota) – pripravnica	Oddelek za fizioterapijo in respiratorno rehabilitacijo
Alenka PILAR, dipl. inž. radiol. tehnol.	3. 1. 2018	Radiološki inženir III – pripravnica	Oddelek za radiologijo
Danijela GOLOB	6. 1. 2018	Srednja medicinska sestra v negovalni enoti	Bolniški oddelek 300
Špela FURAR, univ. dipl. mikrobiol.	8. 1. 2018	Zdravstveni sodelavec I	Laboratorij za respiratorno mikrobiologijo
Tina PONJEVIČ	22. 1. 2018	Srednja medicinska sestra v negovalni enoti	Bolniški oddelek 700
Maja JAGODIC, dipl. fiziot.	1. 2. 2018	Fizioterapevt II (negovalna enota, diagnostična enota) – pripravnica	Oddelek za fizioterapijo in respiratorno rehabilitacijo
Jasmina ROŠIČ	1. 2. 2018	Srednja medicinska sestra v negovalni enoti	Oddelek za interventno pulmologijo
Urška RIHAR	5. 2. 2018	Zdravstveni administrator V (III)	Centralna administracija
Ana HERZOG, univ. dipl. psih.	12. 2. 2018	Strokovni sodelavec VII/2 (III)	Oddelek za registre in evidence
Urša KEŠAR, mag. biotehnol.	13. 2. 2018	Analitik v laboratorijski medicini III – pripravnica	Laboratorij za klinično imunologijo in molekularno genetiko
Marjetka GLAVIČ, dipl. inž. lab. biomed.	20. 2. 2018	Inženir laboratorijske biomedicine III – pripravnica	Laboratorij za citologijo in patologijo
Sabina DEJAK, dipl. m. s.	23. 2. 2018	Dipl. medicinska sestra v intenzivni terapiji I, II	Bolniški oddelek 100

Odhodi sodelavcev

Ime in priimek	Prihod	Odhod	Delovno mesto	Oddelek
Romana MARTINČIČ, spec. manag.	1. 9. 2008	4. 12. 2017	Vodja I	Služba za razvoj ljudi pri delu
Vesna BJELANOVIČ	14. 4. 2003	10.12.2017	Srednja medicinska sestra v negovalni enoti	Oddelek za interventno pulmologijo
Irena DEKLEVA, dipl. m. s.	22. 8. 2017	15. 12. 2017	Dipl. medicinska sestra v negovalni enoti	Bolniški oddelek 600
Petra ŠTER PAGON	22. 5. 2017	15. 12. 2017	Zdravstveni administrator V (III)	Centralna administracija

Ime in priimek	Prihod	Odhod	Delovno mesto	Oddelek
Mirjan Julija BERTONCELJ	18. 5. 2017	15. 12. 2017	Zdravstveni administrator V (III)	Centralna administracija
Monika JERUC TANŠEK, dipl. fiziot.	19. 9. 2005	31. 12. 2017	Fizioterapevt – intenzivna terapija III	Oddelek za fizioterapijo in respiratorno rehabilitacijo
Jana RUPNIK, dr. med.	30. 12. 1985	31. 12. 2017	Višji zdravnik specialist PPD3	Bolniški oddelek 700
Špela KOVAČ	19. 7. 2017	18. 1. 2018	Srednja medicinska sestra v negovalni enoti	Oddelek PBZ in ZN
Saša VENDRAMIN	1. 7. 2004	31. 1. 2018	Srednja medicinska sestra v negovalni enoti	Bolniški oddelek 300
Urška RIHAR	5. 2. 2018	9. 2. 2018	Zdravstveni administrator V (III)	Centralna administracija
Anja PERČIČ	16. 8. 2017	15. 2. 2018	Farmacevtski tehnik III – pripravnica	Lekarna
Mojca LUKŠA, dipl. m. s.	7. 3. 2005	22. 2. 2018	Dipl. medicinska sestra v intenzivni terapiji III	Oddelek za intenzivno nego in terapijo
Anita OBAD	25. 9. 2017	28. 2. 2018	Srednja medicinska sestra v negovalni enoti	Bolniški oddelek 300

SLUŽBA ZA RAZVOJ LJUDI PRI DELU

Napredovanja in dosežki

Dr. Aleša ROZMANA, dr. med., spec., je senat Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani 18. decembra 2017 izvolil v naziv **docent** in hkrati **znanstveni sodelavec za področje interne medicine**.

Čestitamo!
SRLD

Novi obrazi

TANJA ALIČ

Delovno mesto: Informacije - telefonistka

Preden sem prišla na Golnik, sem delala pri zavarovalnici Vzajemna.

Moje lastnosti: sem komunikativna, fleksibilna, zanesljiva in poštena.

Pri delu me veseli: komunikacija z različnimi ljudmi.

V prostem času rada hodim v hribe in se družim s prijatelji.

Ne maram laži, hinavščine in zahrbtnosti.

Najljubša hrana: testenine.

Baterije si polnim na sprehodu v naravi.

Življenjsko vodilo: Vse, kar rabim, je tvoj nasmech.

Tanja Alič

O ravnovesju

Živimo v časih, ki nam puščajo vse manj časa zase. Ne le, da bi nas delodajalci radi izkoriščali do konca (na srečo so pri nas ostanki socializma še tako močno zakoreninjeni, da jim ni jasno, kako bi to izvedli), vsevpred nam ponujajo svet številnih in močnih dražljajev, iz vsakega, še tako banalnega dogodka je treba narediti »doživetje«, skratka, človek ne more in ne sme biti prepuščen samemu sebi, svoji lastni volji, svojim mislim ...

Trgovcem ni dovolj, da nas zvabijo v svoj hram le z barvami (Mimogrede: vse barve, ki označujejo logotipe trgovin, so iz tako imenovanega sončnega spektra – najpogostejše rumena in rdeča, rumena je ključna tudi za kombinacijo z zeleno in modro. Si predstavljate napis nad vrati trgovine v rjavo-beli, sivo-črni ali črno-modri kombinaciji?). Potem ko vstopimo v ta Merkurjev hram, nas oblije svetloba in obdajo zvoki agresivne glasbe. In ko zavijemo z znanci ali prijatelji na kavico ali kozarček, ne moremo najti lokala, kjer bi se lahko normalno pogovarjali, povsod na nas buči raznorazno zvočno onesnaževanje, neredko ne slišimo niti lastnega glasu. Sistemu smo že tako podlegli, da si v avtu takoj prižgemo radio ali predvajalnik in ne slišimo več ne zvoka motorja ne okolice. Če se promet odvija počasneje od pričakovanega, preveč rutinsko ali pa obtičimo v zastoju, začnemo telefonirati, pošiljati sporočila, kaditi in podobno.

Sistemu vsesplošnega poneumljanja smo še zlasti podlegli v odnosu do svojih potomcev. Otroke je treba voziti na številne prostočasne dejavnosti – jezikovni tečaji, razni športi, ples, glasbena šola itd. Je že res, da si otrok lahko potem bolje organizira čas, ampak, smo se kdaj vprašali, kaj bi si otrok želel? Ali bo ustvarjalen? Ali bo iz tega sistema izšel en sam veliki umetnik, znanstvenik? Ne. V najboljšem primeru dobimo dobrega poustvarjalca – dobrega pianista, kitarista, violinista ali troben-tača, nikakor pa ne ustvarjalca. Vsi veliki pisatelji, od Jurčiča do Jančarja, so bili vsaj deloma samorastniki, da o izumiteljih sploh ne govorimo – Isaac Newton, Nikola Tesla in številni drugi so se do svojih izumov priklopali s tem, da so imeli ogromno časa zase, opazovali so naravo in razmišljali. Razmišljali so seveda tudi drugi: Luther, Nietzsche, Marx, Lenin ... in s svojimi idejami marsikomu postali trn v peti. Nauk te zgodbe je jasan: lastno voljo in razum je treba že v mali zatreti. Zato dajmo napolniti čutila s kar največ dražljaji, naj tuc-tuc ritmi iz do konca »navitih« zvočnikov preglasijo ne le pogovor, ampak tudi misli posameznika. In kaj ima to opraviti z ravnovesjem, me boste vprašali. Vse.

Na predavanjih iz fiziologije nam je profesor govoril o »homeostazi«. O ravnovesju. Takrat, priznam, ga nisem povsem razumel. Še manj doumel. Zdaj mi je jasno, da je to bistveno,

ključ do zdravja in zadovoljnega življenja. Vendar se mi je to razodevalo postopoma.

Najprej sem pri hoji v hribe spoznal, da je **pot** pomembnejša od navideznega cilja, torej vrha. Pravi cilj je tako ali tako vrnitev.

Enako je s potovanji. Ne glede, ali sem sam ali v družbi, pomembnejši od ogledov raznih znamenitosti in izkopanin so mi dogodki, ki se nepričakovano pripetijo na poti. Srečanja zanimivih ljudi, naključnih ali izbranih sogovornikov, izmenjava misli, stik oči ... Ljudje so tisti, ki naredijo neko deželo privlačno, da se želimo tja še vrniti.

Oglaševalci napadajo

Potem je tu še napad razglaševalcev zdrave prehrane na naše telo. Maslo je bilo še pred nekaj leti na črnem seznamu pregreh, margarina pa edina »zdrava«, sedaj velja obratno. Pa vegetarijanstvo in veganstvo – ob ignoriranju dejstva, da se je človek lahko razvil do te stopnje edino zaradi lova, ker je moral prelisičiti svoj nekajkrat večji, težji in hitrejši plen. Saj ni treba, da bi vsak dan jedli meso – potreba po takšni hrani z leti upada, pomembneje se mi zdi, da se s tem ne obremenjujemo. Otrok ima že po naravi v sebi »tehtnico«: ko je sit, neha jesti. Kasneje si to biološko napravo sami uničimo, oziroma nam jo kmalu zatrejo že starši (»žličko za mamico, žličko za očka«).

Ravnovesje je najverjetneje tudi razlog, zakaj imajo nekateri sredozemski narodi, na primer Grki, manj srčno-žilnih bolezni. Ali

ima olivno olje pri tem kakšno vlogo, mi ni povsem jasno. Morda sploh nima takšne vloge, kot se mu pripisuje. Bolj se mi zdi res, da je »kriv« njihov manj stresen način življenja.

Lep primer je otok Ikarija v vzhodnem Egejskem morju, zahodno od Samosa. Ikarija je znana po stoletnikih, otok z najdaljšo pričakovano življenjsko dobo. Življenje po vaseh traja dolgo v noč, vaščani hodijo spat krepko po polnoči. Z Ikarije je tudi tale zgodba:

V neki vasi so imeli pekarno. Pek je vsako noč napekel kruh za potrebe vaščanov, nato pa šel spat. Pekarno je pustil odklenjeno, na pultu pa košarico, v katero so vaščani, potem ko so vzeli svoj kruh, polagali denar. Nekega dne je bilo denarja premalo. Pek se je razjezil in zaprl pekarno. Po treh dneh so k njemu prišli vaščani s prošnjo, naj spet odpre pekarno. In so poskrbeli, da je bila na koncu dneva v košarici vedno tudi ustrezna količina denarja ...

Kot lahko vidimo, za mirno in srečno življenje ni treba veliko. Le čas si vzemimo, zase, za svoje najbližje, za prijatelje. Neznancu poklonimo nasmeš, poskusimo drugemu polepšati dan. In ne bojmo se oditi na sprehod ali kolesarjenje kar nekam, brez cilja, le z namenom biti sam in s svojimi mislimi, ko bomo prisluhnili samim sebi in našli svojo pot do ravnovesja.

ROK CESAR

Olimpijska forma

17. februarja smo se Anita, Teja, Tatjana in Goran v organizaciji DMSBZT Gorenjske udeležili tečaja teka na smučeh. Pridobili smo osnovno znanje teka na smučeh, se nadihali svežega zimskega zraka in pridelali prav lep »muskfibr«. Ugotovili smo, da je tek na smučeh naporen, a lep šport, tako

da si sedaj vsi mrzlično ogledujemo znižane cene opreme po trgovinah.

GORAN GRUIČ

Foto: osebni arhiv

Golniški otroci med najbolj pridnimi

Se vi še spomnite snega, vetra, mrrrra-za, pisanih lučk in okrašenih smrekic? Naši otroci se prav gotovo še vedno spominjajo čarobnega decembra, ko so bili še bolj pridni kot po navadi. Golniške otroke in njihove starše je v smeh spravila poučna predstava Medvedek na

snegu, obiskal pa jih je tudi slaven dedek Mraz! Palčki pomagalki so mu prišepnili na uho, da so bili lani otroci z Golnika med najbolj pridnimi daaaleč naokoli, s Kriške gore so ga priklicali zelooooo glasno in ga razveselili s pesmicami, ki so se jih naučili v vrtcu. Dedek Mraz je mla-

de nadobudneže obdaril z ličnimi darili, prav vsak pa je dobil še nekaj najslajših bombončkov. Letos smo mu obljubili, da bomo pridni celo leto – pa vi?

ALEKSANDRA RADOJC

Foto: arhiv KS Golnik

OČISTIMO KRANJ 2018 – Kranj ni več usran

Bomo čistili ali ne bomo čistili – to je v trenutku, ko oddajamo Pljučnik v tiskarno, še nejasno. Sicer je že pomlad, ampak zunaj še kar sneži in sneg prekriva tudi odpadke ...

Poročamo v prihodnji številki Pljučnika!

Foto: arhiv čistilne akcije 2017.

Knjižni namig

Drago Jančar: In ljubezen tudi

“Ta pesem me je spremljala od dijaških let naprej. Je ganljiva pesem. Utrudi se srce in tudi ljubezen. In razum,” pravi Jančar (zapisala P. Zemljič, Večer, 2017)

Glej, ne pojdeva več v dvoje
blodit v pozni čas noči ...

Toda meč svoj tok izje
in razum duha utrudi
in utrudi se srce
in ljubezen tudi ...
(Byron)

Trikratni kresnikov nagrajenec v romanu, v katerem zasledimo tudi omenjeno pesem, krhkost človeškega dostojanstva odkriva z zgodbami ljudi, na katere vojni in povojni čas druge svetovne

vojne usodno vpliva. Jančar se v romanu ne opredeljuje, opominja, da je lahko oseba žrtev, nasilnik ali oboje hkrati.

Spremljamo Valentina, geodeta, partizana, zapornika, in njegovo dekle Sonjo, ki ga želi rešiti iz gestapovskega zapora tako, da obišče znanca iz najstniških let Ludeka, sedaj oficirja SS Ludwiga

Mischkolniga. Obisk seveda ni zastoj in močno zaznamuje prihodnost vseh vpletenih. Sonja, lepa zdravnikova hči, pristane v koncentracijskem taborišču. Izbrana je v poseben program za pomoč nemškimi vojakom, ki se imenuje *Ukrepi za pospeševanje moške ustvarjalne moči*. Deset vojakov v enem ciklu, ob izrednih razmerah tudi dvajset ...

Ismail Kadare: Zlomljeni april

Je krvno maščevanje utonilo v pozabo? Na planoti albanskega višavja zanesljivo ne in neusmiljenost še vedno aktualnega dajanja predvsem mlade krvi se v po-

polnosti odkriva v romanu Zlomljeni april. “Roka se je spet dotaknila rame ubitega, kot da bi ga prosila, naj se spet vrne v življenje. Zakaj to delam, si je spet rekel. In takoj je dojel, da se ni sklonil nadenj, da bi ga zbudil iz smrtnih sanj, temveč da ga obrne na hrbet, hotel je namestiti telo v pravilno lego, tako kot zahtevajo običaji.”

Paula Hawkins: Pod gladino

Za vse ljubitelje trilerjev. Zgodba/zgodbe, polne preobratov, vedno v povezavi z mračnim tolmunom, ki stoletja buri

duhove. Zakaj se utopijo samo ženske? Se je znana pisateljica Nel Abbott utopila sama ali ji je pri tem kdo pomagal? Kaj je raziskovala in koga je s tem ogrozila? Napeto branje za kratek čas.

Mario Vargas Llosa: Vragolije porednega dekleta

Očarljiv ljubezenski roman vključuje avtobiografske podrobnosti znanega perujskega Nobelovega nagrajenca za literaturo. Poredno dekle

sistematsko kroji življenjsko usodo pridenega fanta. Zgodba se začne v zgodnjih najstniških letih v Peruju, nadaljuje v Parizu, občasno preskoči meje Evrope in se konča v pozni jeseni življenja, v prekrasnem okolju francoskega juga. “Čisto zares, zelo lepa si. Verjetno te ne morem več klicati Čilenčica Lily, prav tako ne tovarišica ali gverilka Arlette. Kako, za vraga, ti je zdaj ime?”

MIRA ŠILAR

Novosti v knjižnici

Strokovno (izbor)

- Okužbe dihal : zbornik sestanka Združenja pnevmologov Slovenije, Maribor, 18. april 2015 / [urednik zbornika Nadja Triller]. [S. l.], 2015.
- 13. golniški simpozij, 2017: Izzivi zdravstvene nege na področju zdravstvene oskrbe bolnika z boleznijo pljuč : zbornik predavanj : program za zdravstveno nego. Golnik, 2017.
- 17. Fajdigovi dnevi, 2015, Kranjska Gora: Zbornik predavanj. Ljubljana, 2015.
- Golniški simpozij, 2017: Spoštovanje bolnikovih vrednot in ciljev glede paliativne oskrbe : zbornik predavanj. Golnik, 2017.
- Vrankar, Martina: Zdravilo durvalumab za zdravljenje raka pljuč. Ljubljana, 2017.
- ERS po ERS 2017 : [Golnik, 28. 11. 2017]. Golnik, 2017.
- Združenje pnevmologov Slovenije, Strokovno srečanje, 2017, Portorož: Zbornik sestanka. [S. l.], 2017.
- Bazeley, Patricia: Qualitative data analysis : practical strategies. Los Angeles [etc.], 2013.
- Bazeley, Patricia: Qualitative data analysis with NVivo. 2nd ed., reprinted. Los Angeles [etc.], 2014.
- Bartolucci, Alfred A.: Introduction to statistical analysis of laboratory data. Hoboken (N. J.), 2016.
- Bain, Barbara J.: Blood cells : a practical guide. 5th ed. Chichester, 2015.
- Brunzel, Nancy: Fundamentals of urine & body fluid analysis. 4th ed. St. Louis (Mo.), 2018.
- The basic science of oncology / editors Ian F. Tannock ... [et al.]. 5th ed. New York [etc.], 2013.
- Rodak, Bernadette F.: Clinical hematology atlas. 5th ed.. St. Louis (Mo.), 2017.
- Keohane, Elaine M.: Rodak's hematology : clinical principles and applications. 5th ed.. St. Louis (Mo.), 2016.
- Fruth, Stacie J.: Fundamentals of the physical therapy examination : patient interview and tests & measures. 2nd ed.. Burlington (Mass.), 2018.
- Geriatric physical therapy / [edited by] Andrew Guccione, Rita A. Wong, Dale Avers. 3rd ed.. St. Louis, 2012.
- Slovenski računovodski standardi (2016) z dodanimi Pravili skrbnega računovodenja / [avtorji spremnih pojasnil Andreja Bajuk Mušič ... [et al.] ; glavni urednik Matjaž Prusnik]. 1. izd. Ljubljana, 2016.
- Zakon o računovodstvu s povezanimi predpisi. 1. izd. Ljubljana, 2017.
- Čižman, Milenka: Računovodski predpisi za javni sektor v praksi z dodanimi Pravili skrbnega računovodenja : priročnik Zveze RFR. 1. izd. Ljubljana, 2017.
- Humar, Mojca: Vpliv izražanja receptorja za inzulinu podoben rastni dejavnik 1 (IGF1R) na preživetje pri razsejanem nedrobnoceličnem raku pljuč : doktorsko delo. Ljubljana, 2017.
- Šelb, Julij: Celostna obravnava diagnostike bolnika z alergijo po piku kožekrilcev (Hymenoptera) : doktorska disertacija : doctoral dissertation. Ljubljana, 2017.

Leposlovje, stvarna in poljudna literatura

- Krajnc, Marija: Življenjska zgodba patra Gabrijela - Frančiška Škofa : (4. 10. 1909-7. 5. 1937). Maribor, 2017.
- Trstenjak, Anton: Dobro je biti človek. Ljubljana, 1988.
- Trstenjak, Anton: Hoja za človekom. Celje, 1968.

Vabljeni!

Brusnični trifle

Trifle jeokusna sladica, sestavljena iz treh ali štirih plasti različnih sestavin, ki jih lahko zložimo v večjo skledo ali v manjše kozarčke in tako dobimo posamezne porcije za takojšnje serviranje. Osnovno plast predstavlja biskvit, ki je lahko prepojen s sadnim sokom ali likerjem. Za sadno obliko sladice izberemo nadev, pripravljen iz sadja, ki ga dopolnimo s plastjo smetane ali drugim kremnim nadevom.

Biskvit:

6 mrzlih beljakov
100 g bele moko
300 g sladkorja
1 g soli
1 žlička ekstrakta vanilje
2 žlici limonovega soka

Priprava: Pečico segrejemo na 180 °C. Moko presejemo. Beljake in sladkor zmešamo in najprej stepamo 2 minuti na nižji stopnji, da se sladkor raztopi. Ko je sladkor raztopljen, iz mešanice naredimo kompakten sneg, ki mu med stepanjem dodamo še sol, limonov sok in vaniljo. Na beljakovo maso posujemo moko in jo rahlo vmešamo, tako da se enakomerno razporedi in ni grudic. Maso prestavimo v manjši pekač in zravnamo površino. Uporabimo pekač brez premaza proti prijemanju, ki ga pred uporabo ne namastimo. Med peko, ko se masa v pekaču dviguje, je zaželeno, da se rahlo prime na stene pekača, saj se tako med ohlajanjem ne posede in biskvit obdrži rahlejšo sestavo. Biskvit pečemo od 30 do 45 minut, odvisno od velikosti in globine pekača. Če pri peki uporabljamo termometer, vemo, da je biskvit pečen, ko temperatura na sredini doseže 96 °C. Med ohlajanjem pekač obrnemo, da biskvit visi v zraku in se ne posede nazaj v pekač.

Nadev iz brusnic:

približno 300 g zamrznjenih ali svežih brusnic
2 dl brusničnega soka
sladkor
1 žlička sveže naribane pomarančne lupinice
cimet

Priprava: Brusnice odmrzujemo in stresemo v manjšo posodo. Dodamo 1 dl brusničnega soka, pomarančno lupinico in malo mletega cimeta. Počasi kuhamo in občasno premešamo. Ko se del brusnic razpusti, začnemo dodajati sladkor. Dodamo 2 veliki žlici sladkorja in počakamo, da se raztopi. Če se nam zdi okus nadeva preveč trpek, dodamo več sladkorja. Brusnice vsebujejo veliko pektina, zato se nadev začne hitro gostiti in ga je treba neprestano mešati. Upoštevati moramo, da se bo

nadev ob ohlajanju še dodatno zgostil, zato, če se nam zdi pregost, dodamo še malo soka. Ko nam okus in gostota ustrezata, pustimo, da se nadev ohladi na sobno temperaturo.

Nadev iz maskarponeja:

600 g maskarponeja
250 ml sladke smetane
sladkor v prahu ali med
cimet

mlete nageljnovke žbice

Priprava: Zmešamo maskarpone, sladko smetano, malo mletega cimeta in nageljnove žbice. Za sladkanje po želji lahko uporabimo sladkor, med ali javorjev sirup. Vse sestavine z električnim mešalnikom dobro premešamo, da dobimo rahlo gladko zmes.

Sestavljanje sladice: biskvit mora biti pred uporabo ohlajen na sobno temperaturo. Natrgamo ga na majhne koščke ali ga narežemo na približno centimeter velike kocke. Biskvit namestimo v kozarce, tako da je dno popolnoma prekrito. Po želji lahko biskvit pokapljamo s sadnim likerjem. Biskvit prekrijemo s plastjo maskarponeja, nanj pa nanesemo tanko plast nadeva iz brusnic. Ponovno sledi plast maskarponeja in plast brusnic. Če uporabimo višje kozarce, nadaljujemo, dokler niso polni. Trifle lahko postrežemo takoj ali pa ga za nekaj ur shranimo v hladilniku. Dober tek!

TOMAŽ KRUMPESTAR

Foto: T. Krumpestar

Croeso i Cymru, dobrodošli v Walesu

Wales je ena od držav, ki sestavljajo Združeno kraljestvo in predstavlja dobrih osem odstotkov vse površine Otoka, v Walesu pa živi okoli pet odstotkov britanskega prebivalstva. Glede na vreme in govorico nizkemu odstotku lahko samo »poznavalsko« prikimam. Približno petina Valižanov še obvlada valižanski oziroma kimrijski jezik iz skupine keltskih jezikov (Wales = Cymru po valižansko, izgovor

»kimri«), število govorcev pa se nenehno zmanjšuje. Ker smo se v Cardiffu, vetrovnem obmorskem mestecu, zadržali iz prehoda starega v novo leto, naj njihov jezik (in ne dialekt angleščine!) opišem z eno frazo. Srečno novo leto po valižansko: blwyddyn Newydd Dda. In čeprav sem bila obdana s super družbo, sem, ker na Otoku tradicije praznovanja novega leta s koncerti na prostem ne poznajo, potihem

kar malo pogrešala popdesigna na kranjskem trgu in Nipičev silvestrski poljub ob polnoči. Navada je železna srajca?

Pristanišče Cardiff

Ob začetku industrijske revolucije je razvoj rudarske in metalurške industrije Valižane preoblikoval iz kmetijske družbe v industrijski narod. Izkoriščanje območja južnega Walesa zaradi boga-

Soulfood ali hrana za dušo

tih nahajališč premoža je povzročilo hitro rast prebivalstva in priseljevanje, ki se občuti še danes. Sredi Cardiffa lahko naletite na originalno portugalsko prodajalno tamkajšnjih slaščic »pastel de nata«.

Hrana za prezeblo valižansko dušo

Tole smo poimenovali »soulfood«, hrana za prezeblo valižansko dušo. Pita z obaro, krompirjevim pirejem, grahovim pirejem z meto in sušeno čebulo, z izdatno omako. Jutri pa res začnem ... Čeprav smo kasneje kljub vsemu še našli prostor za valižansko slaščico, male puhaste tortice po strukturi nekje vmes med krhkimi piškoti in ameriškimi puhastimi palačinkami z dodatkom rozin. Te smo pobrali ven, pa je šlo po grlu.

Serija neuspešnih sebkov na gradu Cardiff.

Ko niti taft ne pomaga, se prepustite valižanskemu bridkemu vetru, prevetrite misli in jih pogrejte z džintonikom. Mešanico so zasnovali britanski vojaki v Indiji v 19. stoletju; do tedaj so uživali le grenki džin, ki so ga sprva uporabljali iz povsem zdravstvenih razlogov: leta 1700 je škotski zdravnik George Gleghorn dognal, da je kinin učinkovit pri preventivi in zdravljenju malarije.

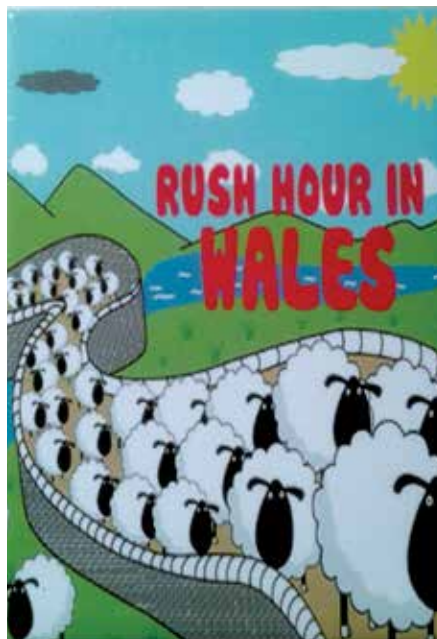
Prometna konica v Walesu.

Skoraj 80 odstotkov površin je namenjenih kmetijstvu, še posebej ovčjereji. Jagnjetina predstavlja tradicionalno valižansko kuhinjo. Zaščitni simbol je rdeči zmaj, mnogi pa Wales povezujejo tudi z »valižansko princeso«. Nazivi bri-

tanske kraljeve družine so zanimiva reč. Lady Diana je naziv valižanska princesa (in še nekaj drugih) pridobila s poroko z valižanskim princem Charlesom, ob ločitvi pa je vse nazive izgubila. Kate Middleton je po poroki z Williamom, njegovim kraljevim veličanstvom vojvodo Cambriškim, prejela uradni naziv njeno kraljevo veličanstvo vojvodinja Cambriška. Po poroki je prejela tudi naziv princese Williama Valižanskega, ne pa tudi naziva princesa Catherine, saj je ta naziv rezerviran za dekleta, ki se rodijo v kraljevo družino. Zato naj tudi Meghan, zaročenka princa Harryja, po poroki prav tako ne bi dobila naziva princese. Mediji ugibajo, da bi najbolj slavna zaročenca po poroki lahko postala vojvoda in vojvodinja Sussekška.

MONIKA KERN

Zahvala

Spoštovani,

včeraj sem v vaši ustanovi opravila pregled merjenja kostne gostote. Žal pacienti iz zdravstvenih ustanov kar pogosto odhajamo s slabimi vtisi, a pri vas je bilo tokrat vse drugače.

Pregled je opravila prijazna gospa Ema, ki je to moje mnenje popolnoma spremenila. Saj poznate, da prijazna beseda in dober nasvet včasih pomenita pol zdravlja.

Verjamem, da gospa Ema s svojo dobrohotnostjo in vedrim odnosom do pacienta dela ravno to. Hvala ji za vso prijaznost in naj se njen zgled širi tudi med ostale sodelavce.

Danes še posebej vsem ženskam želim lep prazničen dan.

Lepo vas pozdravljam.

LOJZKA LEGAT

» Smeš na račun dohtarjev «

»Kaj pravite?« zaskrbljeno vpraša pacient kardiologa, ki mu je pregledal delovanje srca.

»Hm. Nekoliko je res slabotno, vendar ste lahko mirni. Do konca bo že vzdržalo.«

.....

»Gospod doktor, kaj pa če operacija ne bo uspela?« prestrašen pacient vpraša doktorja, tik preden mu dajo anestezijo.

»Tega pa ne boste doživeli!« ga potolaži kirurg.

Utrip češke prestolnice: Praga

tnega predsednika prve republike Masaryka), ena od njegovih čudovitih stvaritev pa je tudi rimskokatoliška cerkev svetega Srca Jezusovega, ki se nahaja na Poděbradskem trgu in velja za enega od najpomembnejših čeških verskih objektov 20. stoletja.

Zgodovinsko največje češko mesto omejujeta vzpetini Hradčani na severu in Višegrad na jugu. Hradčani so bili prvotno le vas ob praškem gradu, danes pa predstavljajo mestno četrt, ki zavzema precejšen del okrožja praškega gradu, od koder se nam odpre čudovit razgled na mesto in številne mostove, ki združujejo levi in desni breg mesta. Tukaj najdemo Loretski trg z znamenito Černinovo palačo, nasproti katere stoji romarsko središče Loreta, povsem na koncu trga še kapucinski samostan. Višegrad na drugi strani je poznan kot zgodovinska utrdba iz 10. stoletja (to je druga Přemyslova praška utrdba, zgrajena nekaj desetletij kasneje kot praški grad), kjer se nahajata znamenita neogotska bazilika svetega Petra in Pavla in staro višegrajsko pokopališče, na katerem

Za češko prestolnico pravijo, da je najlepša v adventnem času, ko ulice starega mesta zažarijo v toplih odtenkih prazničnih luči in tlakovane ulice kar kličejo po romantičnih sprehodih skozi mestno jedro mimo številnih stojnic adventnih tržnic, izložb in znamenitosti. Vsak, še tako petičen obiskovalec se bo s slednjim vsaj malo strinjal, saj se v milijonskem mestu ob reki Vltavi za vsakega najde nekaj. Za modne navdušence bo to obisk Pariške ulice, na kateri se drenjajo trgovine in trgovinice največjih priznanih modnih imen in čeških oblikovalcev. Na račun pridemo predvsem pivoljubci, saj se številni lično urejeni pubi, pivnice in bari s pestro izbiro čeških ter tudi drugih piv nahajajo na vsakem vogalu. Zgolj povprečni ljubitelji umetnosti in zgodovine pa se bodo v Prago enostavno zaljubili že kar na prvi pogled/sprehod.

Praga je staro evropsko mesto, ustanovljeno v 9. stoletju. Po legendi sta bila njena ustanovitelja kneginja in prerokinja Libuša ter njen mož Přemysl, ki sta dala zgraditi še danes stoječi baročni praški grad. Mogočni grad je bil nekdaj sedež čeških kraljev, danes pa je v njem uradna rezidenca predsednika Češke republike. Zanimivost, ki jo velja omeniti, je, da na vrhu poleg državne le takrat plapolala tudi mestna zastava, ko je predsednik doma oziroma na Češkem. Kadar predsednik odpotuje iz mesta oziroma v tujino, zastavo umaknejo in je to znak njegove odsotnosti. Sicer velja praški grad za enega od največjih starodavnih gradov na svetu (zaseda 70.000 m²), pri njegovi obnovi po koncu prve svetovne vojne pa je bil udeležen tudi slovenski arhitekt Jože Plečnik. Naš arhitekt je bil med Čehi vselej dobro zapisan (med drugim so še danes dobro ohranjena številna pisma med njim in Alice, hčerko takra-

so pokopani številni pomembni predstavniki češke zgodovine: skladatelja Antonín Leopold Dvořák in Bedřich Smetana, pisatelj in scenarist Karel Čapek ter slikar in grafik Alfons Maria Mucha.

In ko smo ravno pri takšnih in drugačnih pomembnejših češke zgodovine, se moramo ustaviti tudi pri Karlu IV. Praga je v času njegovega vladanja povsem zacvetela, saj jo je kot kralj Češke in Svetega rimskega cesarstva Karel IV. preoblikoval v cesarsko prestolnico in je bila v tistem času tretje največje evropsko mesto za Rimom in Konstantinoplom. Po njem se danes imenuje znameniti 516 metrov dolgi Karlov most, ki se je prvotno imenoval Kamniti most ali Praški most. Vse do leta 1841 je bil edina povezava med praškim gradom in Starim mestom, s tem pa tudi pomembna trgovska pot čez reko Vltavo med vzhodno in zahodno Evropo. Sprehod čez most spominja na zgodovinsko ulico številnih baročnih kipov in skulptur različnih svetnikov in zavetnikov, ki so jih Čehi častili v tistih časih: kip svetega Lutgarda, Sveti križ, Kalvarija, kip svetega Janeza Nepomuka ...

Ni pa Karlov most edini čez reko Vltavo. Izmed številnih mostov je poznan tudi Čehov most, poimenovan po znanem češkem pesniku in pisatelju Svatopluku Čechu. Sprehod iz mesta čez Čehov most nas pripelje do širokega stopnišča, ki se vije malce v hrib, na vrhu katerega se nahaja praški metronom v Letnem parku. Gre za velik metronom, ki tiktaka nad mestom in simbolizira dolg boj Čehov proti sovjetskemu režimu. Ravno na tem mestu je nekoč stal največji kip Josipa Stalina, ki je z vrha hriba zviška gledal na Prago ter ohranjal svoj strogi sovjetski nadzor. V novoletnem času ima ta lokacija mnogo prijetnejšo funkcijo: vsakoletni tradicionalni prvoja-

nuarski ognjemet namreč na ulice in predvsem na številne praške mostove privabi gnečo tako domačinov kot tujcev in obiskovalcev, da si ogledajo ta svetlobni spektakel.

Nočna mora vegetarijancev

Če se s potepom spet vrnemo v mestno jedro, si je v Starem mestu na steni mestne hiše vredno ogledati še znamenito srednjeveško astronomsko uro ali Praškega orloja. Ta ura je vse prej kot običajna ura, saj je sestavljena iz astronomske številčnice, ki kaže položaj Sonca in Lune na nebu ter različne astronomske podatke. Znamenitost te ure je tako imenovani sprehod apostolov, ki vsako polno uro pokaže premikajoče se apostole. Ura je med najstarejšimi astronomskimi urami na svetu in je hkrati tudi najstarejša še vedno delujoča. Po legendi bo češki narod trpel, če bo ura zanemarjena in bo prenehala delovati, lik okostnjaka, ki predstavlja smrt, pa vsako polno uro po sprehodu apostolov pokima v znak potrditve le-tega.

Za konec se dotaknimo še češke kuhinje, ker pohajkovanje in odkrivanje ulic tako velikega mesta kaj hitro izprazni želodce še tako vztrajnim in nadobudnim popotnikom. Češka kuhinja na prvi pogled ni nič kaj posebnega, golaž in kruhove cmoke se zlahka dobi v kateri koli restavraciji, je pa zagotovo prava nočna mora za vegetarijance, saj je pretežno sestavljena iz kalorične hrane, bogate z mesom, in postrežena z ogromnimi količinami okusnega piva. Najpogostejša brezmesna jed je praženi sir, postrežen s kruhom, čipsom in majonezo. Sicer pa je ena od tradicionalnih čeških jedi zagotovo kombinacija svinjina-cmoki-zelje ali po češko *vepřo-knedlo-zelo* (pečena svinjina s kruhovimi cmoki s slanino in dušeno kislo zelje). Češka kuhinja se lahko pohvali s številnimi ribjimi jedmi in jedmi, ki vključujejo dimljeno meso. Zagotovo na račun pridejo vsi ljubitelji v temnem pivu hrustljivo zapečenih svinjskih krač kot tudi vsi sladkosnedci. Za slednje se skoraj na vsakem vogalu, prav tam, od koder prihaja tak slasten in sladkast vonj, nahajajo majhne pekarnice s slastnim pecivom, imenovanim *trdelník* oziroma *trdinec*. Gre za valjasto testo, ki se navije okrog palice, speče na žaru in na koncu prelije z mešanico sladkorja (in orehov). Moderna verzija tega peciva se dobi s čokoladno ali vaniljevo kremo na sredini pa tudi s sladoledom. Mhmm, okusno za prste polizat. Pa dobrý běh!

ROMANA VANTUR

Spomin na zimo

Veseli in razigrani so nas lani sredi decembra obiskali otroci golniškega vrtca. Najprej so pomahali z glavnega hodnika, kjer so po zimsko okrasili našo vitrino, potem so zapeli nekaj pesmic pred čakalnico sprejemne ambulante, v Vurnikovi predavalnici pa smo jih pričakali s prižganimi lučkami na novoletni jelki in polno mizo sadja in indijančkov. Potem ko jim je sestra Tanja obvezala in z obliži prelepila roke, noge, nosove, glave in še kaj, so z barvicami prav prikupno in z veliko domišljije narisali vsak svoje »novo leto«. Vzeli so še darila, ki so jih čakala pod jelko, in se v pravem snežnem metežu podali na pot proti svojemu vrtcu.

JANA BOGDANOVSKI

Foto: J. Bogdanovski

Prevoz do Golnika včasih

Gospod Alojz Zabret z voznim redom taksija iz Križev do Golnika. Foto: M. Fležar.

Proga KRIŽE – GOLNIK				Odhod vlakov iz Križev v Ljubljano	
Odhod avtobusa IZ KRIŽEV	Prihod NA GOLNIK	Odhod avtobusa IZ GOLNIKA	Prihod V KRIŽE postaja	5+3	
848	903	1040	1055	740	
1317	1332	1405	1420	11–	
1708	1723	1740	1755	1424	
				1804	
				1919	
				2059	

Proga GOLNIK – KRANJ				Se prisojba	
Odhod IZ GOLNIKA	Prihod NA GORIČE	Prihod KRANJ hotel Pošta	Prihod KRANJ avt. postaja	AUTOPODJETJE	
735	740	8–	805	JOŽE ZUPAN	
Ov. sed. razp.	Prihod	Prihod	Prihod	KRIŽE	
IZ KRANJA – postaja	KRANJ hotel Pošta	GORIČE	GOLNIK	TEL. ST. 1	
1055	11–	1120	1125		

Vozni red avtobusov. Foto: M. Fležar.

Pozimi je direktorja obiskal gospod Alojz Zabret, lastnik avtoprevozniškega podjetja Transport – Tos – Zabret iz Križev. Njegov oče Jože Zupan (rojen leta 1900) je bil namreč z našo bolnišnico skoraj pol stoletja zelo povezan – sprva je prevažal bolnike ter njihove svojce, pozneje pa tudi gradbeni material in premog.

Jože Zupan je že ob odprtju bolnišnice leta 1921 s kriške železniške postaje s konji v bolnišnico pripeljal prvih devet ranjencev. Konjsko vprego so si seveda lahko privoščili le redki, kdor denarja ni imel, je petkilometrsko pot prepešali. Jožetu je takratni bolnišnični direktor dr. Neubauer ob novoletnem voščilu decembra 1927 zaupal, da se bo bolnišnica širila, zato naj si le kupi avto (avti so bili takrat še sila redki), saj bo imel dovolj dela s prevozi. Tako je tudi bilo, Jože pa je v desetih letih z zagnanostjo ustvaril avtoprevozniško podjetje s štirimi taksiji in tremi avtobusi. Z njimi je vozil na relacijah Križe–Golnik, Križe–Kranj ter enkrat tedensko Križe–Ljubljana. Občasno je svojce bolnikov vozil tudi na izlete na Bled in v Bohinj (vmes so se radi ustavili na vodenem ogledu tovarne čokolade v

Lescah), najpriljubljenejši pa je bil izlet na Ljubelj. Bolnike in svojce je prevažal tudi med 2. svetovno vojno. V zameno, ker so mu to dovolili, je moral občasno prevažati nemške vojaške uslužbence na sestanke v Žiri, včasih pa je sočasno z njimi na skrivaj v prtljažniku povsem na lastno odgovornost – in z izjemnim pogumom! – peljal še kakšnega ranjenca do bolnišnice Franja. Med vojno se je, seveda ob popolni nevednosti nemških oblasti, povezal z bolnišničnimi sestrami usmiljenkami, da so mu priskrbele zdravila in povoje za partizane, ti pa so jih nato skrivoma prevzeli na dogovorjenih mestih. Dolga leta je za bolnišnico vozil iz Križev do Golnika tudi premog (vse do ukinitve železniške proge I. 1968), nato še apno, pesek in drug gradbeni material.

Morda še zadnja zanimivost: ob prenovi bolnišnice, ko so odprte bolniške lope preuredili in jih pozidali, je gospod Jože dve betonski ogradi odpeljal in vgradil doma, kjer sta še danes.

ANJA BLAŽUN

» Smeš na račun dohtarjev «

»Zob ste mi izpulili v petih minutah pa za to hočete 50 evrov!«

»Če bi želeli, bi vam ga lahko pulil tudi dve uri!«

»Ne morem se odločiti, ali naj grem na operacijo ali naj umrem!« reče pacient doktorju.

»Z malo sreče se vam lahko izpolni oboje,« reče doktor.

»Te tablete vam sicer ne bodo pomagale,« reče doktor pacientu,

»toda bistveno je, da nimajo stranskih učinkov.«

»Gospod doktor, bo moja operacija zelo draga?«

»Nič ne skrbite, to skrb lahko prepustite svojim dedičem!«

Spomini na življenje v Zdravilišču Golnik v tridesetih letih prejšnjega stoletja (drugi del)

Golniški zdravniki

V 30. letih prejšnjega stoletja je bilo na Golniku sorazmerno malo stalnih zdravnikov, nekako od šest do osem; bolnikov pa od 180 do 210. Šef zdravnikov je bil dr. Robert Neubauer, njegov asistent

in pozneje primarij dr. Tomaž Furlan ter drugi zdravniki: dr. Franjo Radšel, dr. A. Simoniti, dr. Pavla Černe, dr. Mirko Kalin, pozneje dr. Milič Grujić, dr. F. Vogrinčič, dr. I. Klemenčič, dr. A. Marinšek. Takratni zdravniki so nadaljevali zdravljenje

s pnevmotoraksom, ki so ga na Golniku vpeljali že leta 1922, vendar le pri določenih oblikah pljučne tuberkuloze. S posebnim aparatom so spustili zrak v prostor med porebrno in pljučno mrežo ter tako skušali stisniti kaverno v pljučih.

Golniški zdravniki v prvi polovici 30. let 20. stoletja, od leve proti desni: dr. Franc Simoniti, dr. Robert Neubauer, dr. Lina Černe, dr. Milič Grujić, dr. Tomaž Furlan, dr. Mirko Kalin, med njimi stoji vplivna jetična bolnica. Foto: arhiv Klinike Golnik.

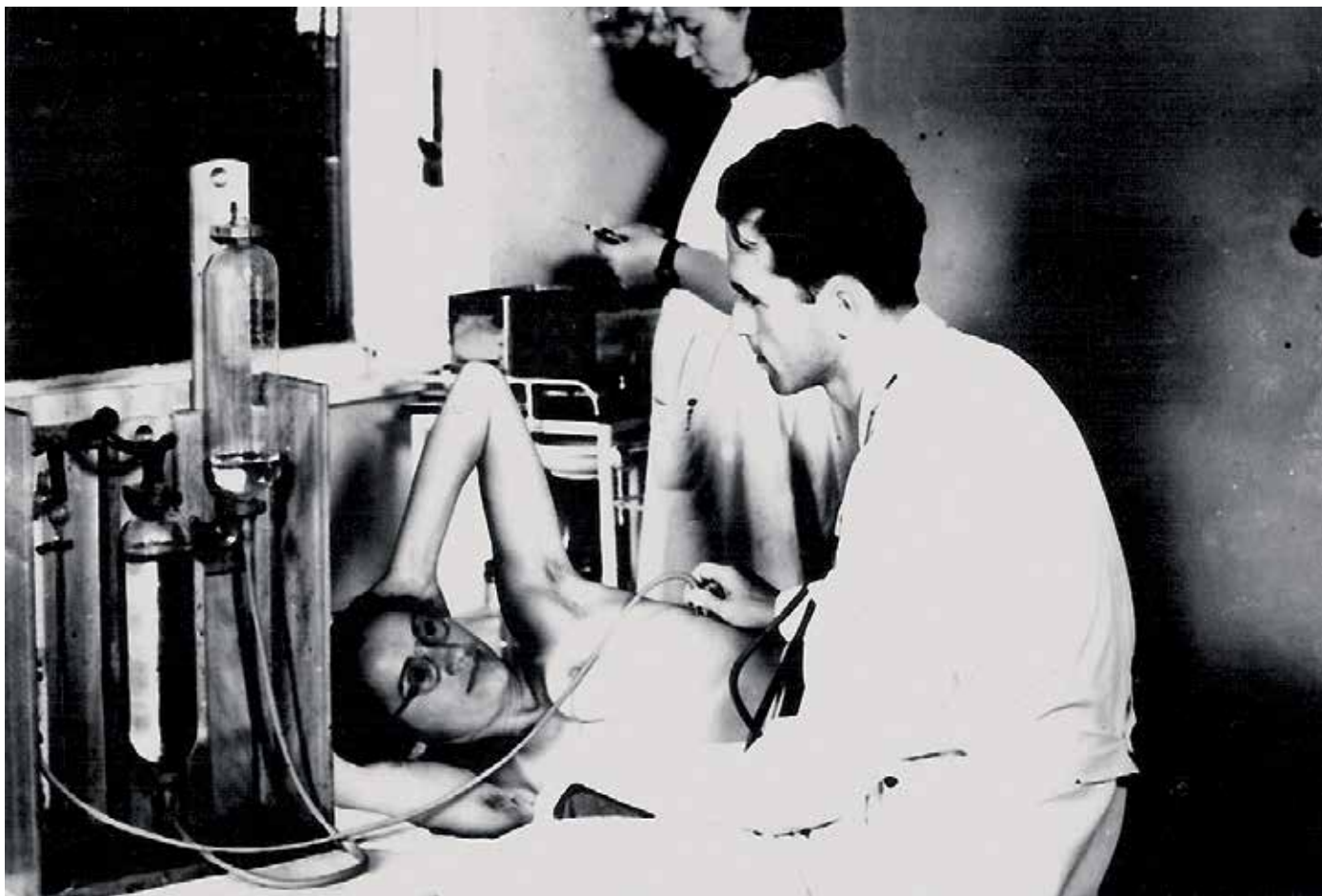
Pnevmotoraks so bolniki dobivali več mesecev ali celo let. Če jim zaradi zarastlin kaverne ni uspelo stisniti, so pri nekaterih bolnikih naredili torakokavstiko, ko so s posebno optiko in elektrokvavtom žgali zarastline v prsnem košu. Oba posega sta pomenila za bolnike veliko tveganje in tudi nista bila vedno uspešna. Iz spominov mojega očeta lahko zasledimo, kako težka je bila takratna zdravniška služba. Hudo bolne jetičnike so zdravniki lahko zdravili le še s tolažbo, pogovori in psihološkim vzbujanjem upanja na izboljšanje, čeprav sami niso bili prepričani o tem. Bali so se dežurstev, zlasti ob slabem, južnem vremenu, ko so bolniki še bolj kašljali in pogosto izkašljevali krvavkast izpljunek. Večkrat so lahko le nemočno opazovali, kako so nekateri jetični reveži bruhnili kri in izkravali. Prav tako so bili nemočni ob hudih bolečinah, ki jih je povzročala jetika v grlu ali črevesju. Po poznejšem pripovedovanju dr. Črnetove, otroci smo jo imenovali teta Linči, so bile zlasti vizite dr. Tomaža Furlana priljubljene med bolniki. Imenovali so ga Sunny boy, ker je bil vedno nasmejan in je znal duhovito in optimistično zavračati strahove bolnikov ter jim šegavo vlivati

pogum. Tudi manjšim kvantom se včasih ni odrekel. Na koncu vizite so se vsi zadovoljno smejali.

V drugi polovici 30. let sta dr. Neuba- uer in dr. Furlan že začela uvajati velike operativne posege na prsnem košu, vendar le v lokalni anesteziji; izvajala sta kolapsno terapijo kavern, najprej s pnevmolizo in nato še s torakoplastiko. S tem načinom zdravljenja so brez prave kirurške izobrazbe, a z veliko poguma in ročne spretnosti, zajadrali v veliko kirurgijo. V spominih je dr. Furlan zapisal, da so se čez noč prelevili iz krotkih internistov v krvave kirurge. Sami so se poimenovali, da so »tudi kirurgi«, vendar so ta izraz raje izgovarjali v nemščini, da so torej »Auchchirurgen«. Tako je Zdravilišče Golnik postopoma stopilo na pot znamenite ere kirurškega zdravljenja tuberkuloze, ki je zlasti reševalo življenja številnim obolelim iz vse Jugoslavije v 40. in začetnih 50. letih prejšnjega stoletja. Poleg tega so golniški zdravniki vsako leto prirejali seminarje za izpopolnjevanje zdravljenja tuberkuloze zdravnikom v Dravski banovini, kot se je takrat imenovala Slovenija, nekoliko pozneje tudi za druge banovine tedanje Kraljevine Jugoslavije.

V otroškem spominu mi je ostala slika na takratno celotno zdravstveno ekipo, ki je opravljala glavno vizito v ležalni lopi, v pritličju glavne stavbe ob parku. Opazovala sem jih iz skriališča v sosednjem grmovju: na čelu vizite je hodil šef dr. Neubauer, nato so sledili v dolgi vrsti vsi zdravniki, prav tako oblečeni v bele zdravniške plašče, in za njimi sestre usmiljenke v črno-belih uniformah. Nekatero bolnike je šef trkal po prsnem košu, jih poslušal s fonendoskopom in se z njimi resno pogovarjal, zdravniki pa so prikimali. Pozneje sem lahko ugotovila, da so takšne vizite potekale po vzoru utečenega rituala na dunajskih klinikah. Spominjam se tudi, da so zdravniki v tistem času v svojem zdravniškem žargonu pogosto uporabljali nemške izraze, saj je bila starejša generacija vsa izšolana na Dunaju ali v Innsbrucku.

Na Golniku pa je bilo v tistem času razgibano tudi kulturno življenje tako za bolnike kot zdravnike. Iz Ljubljane so prihajali glasbeniki in prirejali komorne koncerte v glavni obednici. Zdravniki in njihove žene so večkrat letno pripravljali različne igre. Najbolj se spominjam igre Ta veseli dan ali Matiček se ženi, ker

Zdravnik bolnici vpihuje zrak med porebrno in pljučno mreno, da bi stisnil desno pljučno krilo. Foto: arhiv Klinike Golnik.

Dr. Josip Prodan z bolniki v lopi. Foto: arhiv Klinike Golnik.

so si izposodili kostume iz ljubljanske Drame, ki so jih shranili pri nas doma. Prav tako so bolniki prirejali različne predstave. Tudi otroci smo pod vodstvom sestre prednice igrali igrice ob prazniku za šefov god ali ob božiču; najlepše spomine sem ohranila na igre, v katerih smo igrali angelčke. Nekaj let pred drugo svetovno vojno so bolniki že lahko obiskovali kino v glavni obednici. Razgibano je bilo tudi družabno življenje med zdravniki; obiskovali so se na domovih in prirejali večerje. Pri dr. Karlinu v stanovanju so imeli kavarno, kjer so igrali karte ali šahirali, predvsem pa politizirali. Podoben družaben dogodek je za zdravnike predstavljala dopoldanska malica ob 10. uri v zdravniški obednici; po očetovem pripovedovanju so bili takratni zdravniki kljub vsemu neprimerno manj delovno obremenjeni, kot so današnji, čeprav so bili zaposleni vsakodnevno v dopoldanskih in popoldanskih urah. Slednje so bile namenjene predvsem vizitam po oddelkih in ležalnih lopah. Ob nedeljah dopoldan so se družine v poletnih mesecih sestajale po maši ob

vodometu v parku, popoldan pa so se odpeljale v zapravljičkih z vpreženim parom konj v takrat znano gostilno Ankele v Podljubelju. Velik družabni dogodek je predstavljalo tudi kresovanje, ko so na sosednjem hribu prižgali velikanski kres ob spremljajočem spuščanju in pokanju raket in pokanju možnarjev. Družine so otrokom prirejele miklavževanje, praznovanje otroških rojstnih dnevoev pa takrat pri nas še ni bilo v navadi.

Golniške sestre usmiljenke

Za predvojno zdravilišče na Golniku je bilo predvsem značilno, da so za vso zdravstveno nego bolnikov skrbele šolske sestre usmiljenke sv. Frančiška; ta red se je pozneje preimenoval v red sester frančiškank brezmadežnega spočetja. Sester je bilo od 80 do 100. Opravljale so delo bolničark oziroma medicinskih sester, strežnic, instrumentark, laborantk in apotekaric. Skrbele pa so tudi kot kuharice za vso prehrano bolnikov in vzdrževale čistilni servis. Bile so tihe, skromne, vestne sodelavke zdravnikov in resnično usmiljene sestre

bolnikov. Vsa težja fizična dela, kot je prenašanje oslabilih bolnikov v posebnih nosilih med nadstropji stavb, pa so opravljali strežniki, ker takrat vozičkov še niso poznali. Strežniki so bili krepki mlajši moški, oblečeni v sive platnene plašče; med njimi je bil najpriljubljenejši strežnik Vili, ki je bil vedno dobre volje. Strežniki so tudi zbirali pljuvalnike, ki so jih imeli bolniki na nočnih omaricah ob postelji, in jih nosili na posebnih pladnjih vsako jutro v prostore za dezinfekcijo v kleti glavne stavbe.

Spominjam se nekaterih redovnic medicinskih sester: sestre Cirile, ki nam je otrokom povezovala ranjena kolena, sr. Tadeje, sr. Pije, sr. Gracijane, sr. Rafaele. Nune, ki so vodile kuhinjo, pekarno, šivalnico in likalnico, so bile zlasti prijazne do nas otrok. Vse te sestre smo otroci lahko obiskovali na njihovih delovnih mestih. Sr. Davorina in sr. Leona, ki sta nadzorovali kuhinjo, ta se je nahajala v pritličju samostanske zgradbe, sta večkrat spregledali naš skrivni obisk shrambe s piškoti, lešniki, rozinami in rožiči ter drugimi dobrotami. V pekarni so nas čakali

Otroški vrtec avgusta leta 1940 pri usmiljenih sestrah: sestra prednica Cecilija z otroki (od leve proti desni): Inge, Mimica Presterl, Metka Furlan, Rudi Presterl, Jure in Jana Furlan. Foto: osebni arhiv J. Furlan.

odrezki tort in potic. V šivalnici pa so nas sestre učile šivati na šivalni stroj. Otroci uslužbencev, takrat nas je bila le peščica, smo obiskovali občasno tudi nekakšen vrtec pri sestri prednici Ceciliji. Učila nas je pesmic ter igrice in večkrat pogostila s čajem in kolački ter podobnicami. Nune so skrbele tudi za berače, kot smo takrat imenovali brezposelne in vojne invalide iz 1. svetovne vojne, ki kljub svojim žrtvam niso dobivali nikakršne državne podpore. V dolgi vrsti so vsakodnevno čakali pred kuhinjskimi vrati na topel obrok.

Vse sestre so stanovale v zgradbi samostana na Golniku. Skrbele so za kapelo in pevski zbor na koru. Ob večjih praznikih je pel v zboru tudi moj oče, ker ga je narava obdarila z zvonkim tenorjem. V spominu so mi ostale pripombe vernikov, da so se jim zdele maše lepe, kadar je pel tudi dr. Furlan. V kapeli je maševal kurat Leiler, ki je prav tako pogosto obiskoval težko bolne in umirajoče bolnike po oddelkih. Ohranila sem lepe spomine na cerkvene procesije, ki so jih prirejali za binkošte in veliko noč na veliko soboto ob večernem grmenju možnarjev. Belo ob-

lečeni otroci uslužbencev smo s košaricami v rokah trosili cvetje pred kapelicami med procesijo v parku in na dvorišču. Hodili smo na čelu sprevoda tik za osebo, ki je nosila križ, za nami je pod baldahinom hodil kurat skupaj z ministranti, za njimi pa sta stopala šef dr. Robert Neubauer in upravitelj Franc Čeplak, nato so sledili nekateri zdravniki, usmiljene sestre in bolniki ter na koncu Golničani.

V povojnem času so leta 1948 pregnali z Golnika vse redovnice, z odprtimi rokami pa so jih sprejeli v kliniki v Beogradu, v bolnišnicah v Črni gori, Makedoniji in na Kosovem. Golniška bolnišnica je čez noč ostala brez vestnih sester usmiljenk, ki jih še dolgo po tem žalostnem, nespametnem dogodku niso mogli nadomestiti.

Ostali uslužbenci

Zdravilišče je bilo takrat manjša delovna skupnost, v kateri so se vsi med seboj dobro poznali in prijazno sodelovali. Tudi otroci nismo bili izključeni iz tega prijetnega vzdušja. V pisarnah so delali le štirje uradniki, na pošti poštar Ožura in njegova

žena, ki sta pošiljala brzojavke s telegrafom; pismonoša Zalokar, ki je nosil pošto po oddelkih, je bil vojni invalid brez desne roke. Bil je vedno za hece in je otrokom rad ponagajal. Tudi portir Francelj je bil vojni invalid brez noge in je celo prebolel tuberkulozo. Delavca Lovrenc in Martin sta nosila po stavbah na hrbtu težke košare, naložene z drvmi, ker je takrat le prizidek imel centralno kurjavo. V parku je čistil potke in jih posipal s peskom zunanji delavec Janez. Z otroki se je rad pametno in dobrovoljno pogovarjal, bil je žal bolnik s kronično shizofrenijo, za katero je zbolel potem, ko je dokončal pravno fakulteto. Šofer Rudl je vozil zdraviliški avto in popravljaval vodovodne cevi po stanovanjih skupaj s Pavlom Valantom. Za mineralno vodo je skrbel delavec Brcko; po oddelkih je k posteljam bolnikov raznašal steklenice radenske s tremi srci, kar je že takrat sodilo v ritual dietetske prehrane.

Se nadaljuje ...

JANA FURLAN

Maškare

Letos je bil pustni torek tudi dan stavke – ali pa je bila stavka na pustni torek? Med sprehodom po kliniki smo ujeli nekaj maškar – nekaj muc je stavkalo, zapornico iz Alkatraza je pripeljala kar njena mama, Danijelu z RTG pa je kravata služila tudi kot slinček, ko so mu nasmejana Sodexova dekleta postregla s krofom.

J. B.

Foto: J. Bogdanovski

*Življenje je kot
vožnja s kolesom.
Če želite ohraniti ravnotežje, se
morate premikati naprej!*
NATAŠA

*Sledite svojemu cilju in
dosledno verjemite v svoje sanje.*
TONI

*Tnalo, na katerem
se kuje tvoja moč, je
tvoje samospoštovanje.*
AVREA

*Vzemite usodo v svoje
roke ali pa jo bo vzel
kdo drug. (Jack Welch)*
SAŠA

*Nasmeha ni mogoče
kupiti, si izprositi, izposoditi
ali ga ukrasti, ker ima vrednost
samo, kadar se poklanja. Poklonite
nasmeh, ker polepša dan.*
BARBKA

*Prepustite se spontanemu
uživanju trenutkov danes,
kajti to bodo nekoč spomini, ki jim
boste rekli »dobri stari časi«.*
KATJA V.

*Če človek resnično
zna živeti, potem ve, da
se dan začne z nasmehom.
Pomaga nam pričarati prijaznost
in razumevanje ... smeh
iz vsega srca.*
MARUŠA

*Če želiš, da bi bil nekdo drug,
izgubljaš tisto, kar si.*
BARBARA

*Bodite dobri ljudje.
Človek je kot hoja po pesku.
Ne sliši se korakov, ampak sledi
ostanejo. (Sean Connery)*
KATJA Z.

*»Na preteklost mislimo
samo toliko, kolikor nas
spomini nanjo razveseljujejo.«*
JUDITA

*»Če ti pot prekriža
črna mačka, to pomeni,
da je nekam namenjena.«*
DITKA

DOBRE MISLI ZA LEPŠI DAN

so tokrat napisale medicinske sestre, strokovne vodje na bolniških oddelkih, in njihova vodja.